

Virikeaineisto virsikirjan lisävihkon virsiin

Katarina Engström
Marjaana Kanerva
Tuomo Valjus

Virsi soi! -materiaali sisältää:

VIRSI SOI! VIRIKEAINEISTO VIRSIKIRJAN LISÄVIHKON VIRSIIN (Katarina Engström, Marjaana Kanerva, Tuomo Valjus)

Virsi soi – Agricola-opintokeskuksen julkaisu 3, ISSN 2189-3989 (verkkajulkaisu)

VAUVAVIRSARI - VAUVOJEN VIRSIMUSKARI (Katarina Engström)

Vauvavirsari - vauvojen virsimuskari – Agricola-opintokeskuksen julkaisu 4

ISSN 2489-3986 (verkkajulkaisu)

Kuvitus: Johanna Nordblad

Taitto: Mari Huotari

Julkaisija: Agricola-opintokeskus, Järvenpää

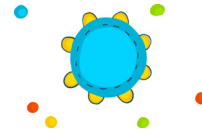
© Seurakuntaopisto/Agricola-opintokeskus 2018

*Materiaalit maksutta verkossa:
www.seurakuntaopisto.fi/agricola*

Virsi soi! - virikeaineisto virsikirjan lisävihkon virsiin

Katarina Engström, Marjaana Kanerva, Tuomo Valjus

Sisälllys:

Aineiston käyttäjälle	2
Ensimmäinen kokoontuminen	7
1 Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)	11
2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)	28
3 Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)	42
4 Odotuksesta täyttymykseen (virret 933,937,942)	53
5 Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954,957, 961)	67
6 Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)	80

Liitteet (monisteiksi):

LIITE 1. KESKUSTELKAA VIRSIKIRJASTA

LIITE 2. MITÄ ON VIRSI

LIITE 3. VIRSIEN KÄYTÖSTÄ JUMALANPALVELUKSESSA

Aineiston käyttäjälle

Virrellä on monta tehtävää. Virsissä kiitetään ja ylistetään Jumalaa, niissä pyydetään Hänen johdatustaan oman ja yhteisen elämän kulussa, ilossa ja surussa. Virsillä on myös missionaarinen rooli: ne kertovat Jumalan suurista pelastusteoista ja kutsuvat seuraamaan Kristusta. Useilla virsillä on myös uskontunnustusluonne: ne kuvastavat ja tukevat tunnustautumista yhteiseen kristilliseen uskoon. Monet virret ovat rukousta.

Virret kuuluvat olennaisesti suomalaiseen hengelliseen elämään, kuten musiikki ja virret, ("psalmit" ja "hymnit") kaikkialla maailmassa ovat osa kirkon ja seurakunnan elämää. Laulaminen – tai veisaaminen, kuten virsilaulua usein nimitetään – tavoittaa niin yksityisen ihmisen mielenmaiseman kuin koko seurakunnan yhteiset tunnot.

Yhdessä laulamisen mahdollisuus onkin yksi keskeinen virren tunnusmerkki. Yksinkertaisin virren määritelmä on "yhteislauluksi soveltuva sisällöltään hengellinen laulu" (Hannu Vapaavuori). Virsillä on toki monia muitakin määritelmiä, joita löydät tämän materiaalin liitteestä "Mitä on virsi". "Laulun matka virreksi"-kirjassa on myös johdannossa keskustelua siitä, mitä virsi on.

Virrellä on pitkä perinne, mutta virsilaulu elää ajassa. Tällä hetkellä elossa olevat sukupolvet tuntenevat parhaiten vuoden 1938 virsikirjan (+1963 lisäviikko 679 virttä (633+46) ja vuoden 1986 virsikirjan (632 virttä). Näiden rinnalla monet hengelliset laulut ovat löytäneet paikkansa ihmisten sydämissä ja hengellisten liikkeiden perinteessä. Tarvetta on ollut myös kokonaan uusien virsien kokoamiselle ja juurruttamiselle osaksi seurakunnan toimintaa.

Ruotsalainen virsirunoilija Anders Frostenson on sanonut: "Tarvitsemme identifikaatiovirsiä – ei ylhäältä, saarnatuolista tai kateederista, teologian ylevistä maailmoista kasvottomaan massaan, ns. seurakuntaan, suunnattuja virsiä. Tarvitsemme lauluja, joista, mieluiten jo ensimmäisestä säkeistöstä, tunnistamme itsemme, tilanteemme ja problematiikkamme, ja jotka kykenevät antamaan meille mielekkään elämisen mallin".

Meillä on myös kysely, millaisia ovat ne virret, jotka kuvastavat tämän ajan elämän haasteita ja ihmisille tärkeitä kysymyksiä, millaisella kielellä ja millaisin sävyin virsi omana aikanamme soi.

Virsikirjan lisäviikko ilmestyi v. 2016 sen jälkeen kun Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokous oli hyväksynyt sen 4. marraskuuta 2015. Lisäviikko täydentää aiempaa virsikokoelmaa ja tuo modernin lisän virsiaarteistoon. Lisäviikkoa täydentämään kirjoitettiin myös sen sisältöä valottava ja syventävä teos, "Laulun matka virreksi", jossa kirjoittajien esipuheen mukaan oli mukana yli kuusikymmentä "hymnologiseen talkootyöhön" osallistunutta talkoolaista. (Laulun matka virreksi. Kertomuksia virsikirjan lisäviikosta. Tekijät: Urponen Jenni, Koivuranta Samuli. Kirjapaja 2017).

Aineiston käyttäjälle

Aineiston käyttö ja tavoitteet

Tämä materiaali esittelee muutaman Virsikirjan lisävihkon virren. Se tukeutuu sekä Virsikirjan lisävihkoon v.2016 että ”Laulun matka virreksi” -kirjaan. Molempia tarvitaan aineistoa käytettäessä. Lähtökohtana on ajatus, että virsituntemuksen lisääminen tukee seurakuntatyötä eri yhteyksissä samalla kun se vahvistaa seurakuntalaisten hengellistä elämää.

Aineisto on suunniteltu käytettäväksi niin ryhmässä kuin yksin. Virikkeitä voidaan käyttää henkilökohtaisessa virsiin tutustumisessa tai erilaisten ryhmien kokoontumisissa.

Aineisto on ohjaajan materiaali, jonka käyttö on mahdollista hyvin erilaisten ryhmien kanssa. Helppokäyttöisiä toimintamalleja ja keskustelukysymyksiä tarjoamalla materiaali toimii erilaisissa yhteyksissä, mm. pienryhmien opintoaineistona, jumalanpalveluksen merkityksen syventäjänä virsien osalta, kirkkovuoden merkityksen avaajana, spiritualiteetin vahvistajana ja musiikillisen rukousperinteen tuntemuksen lisääjänä.

Aineistoa voi myös käyttää mm. hartauspuheiden rakentamisen apuna, rippikoulu- ja kouluopetuksessa, oman ammattitaidon lisääjänä ja musiikillisen inspiraation lähteenä. Yksi ainoa virsi voi innostaa hetken hengelliseen mietiskelyyn esimerkiksi henkilöstökokouksessa, kirkkoneuvoston kokouksessa tai kuoroharjoituksessa.

Yksittäiset tavoitteet nousevat asiayhteydestä ja läsnäolevien ihmisten tarpeista.

Ohjaaja

Ohjaaja voi olla kuka tahansa virsistä ja musiikista kiinnostunut henkilö, seurakunnan työntekijä tai vapaaehtoinen vastuunkantaja. Kokemus ryhmän ohjaamisesta on toki eduksi. Monesti hyvä yhdistelmä on ohjaajapari, jolloin ohjausvastuu kevenee.

Ohjaajan osuus aineiston käytössä on keskeinen: hänen tehtävänä on esitellä aineisto ryhmälleen ja yhdessä heidän kanssaan valita ja koota sopiva kokonaisuus.

Mukaan ryhmään kannattaa ehdottomasti myös ainakin ajoittain pyytää seurakunnan kanttoria tai muuta muusikkoa. Ohjaajan ominaisuuksiin ei tässä yhteydessä ole välttämättä ajateltu ”musiikillisia erityisvalmiuksia”, tavoitteena ei myöskään ole esimerkiksi ryhmän treenaaminen kuoroksi. Työskentelyyn on tarjolla laajempia tietoa lisääviä tehtäviä, mutta pääpaino on ajatusten ja kokemusten jakamisessa ja virsien merkityksen pohdinnassa – virsistä voi mainiosti keskustella myös henkilö, joka ei omasta mielestään osaa laulaa! Mutta rohkaistukaa myös laulamaan! Kokemus yhdessä laulamista, uusien virsien opettelusta ja virren soinnista omassa kehossa, suussa ja sydämessä on elämys!

Virret voidaan laulaa tai lukea, niiden mukana voi myös liikkua. Laulettavaksi tarkoitettujen tekstin lukeminen voi avata uusia näkökulmia ja johtaa uusiin huomioihin. Mitäpä jos jossain kokoontumisessa virren laulamisen asemasta se luettaisiin yhteen ääneen? On hyvä muistaa, että monet ihmiset käyttävät virren säkeistöjä luettuina rukouksina.

Aineiston käyttäjälle

Kohderyhmä ja käyttäjät

Opintoaineistolla voi ajatella olevan erilaisia käyttäjäryhmiä:

- Seurakuntien musiikkitoiminnasta vastaavat, kanttorit ja kirkkomuusikot, myös vapaaehtoiset musiikin alueella toimijat, kuorojen johtajat tms.
- Muut seurakuntien ammattilaiset, mm. papit, nuoriso- ja diakoniatyöntekijät.
- Kuorot, seurakuntien aikuisryhmät, esimerkiksi jumalanpalveluksen kehittämistä kiinnostuneet ryhmät, spiritualiteettiryhmät, aikuiskatekumenaattiryhmät, raamattupiirit, diakoniapiirit.
- Rippikoulutyö. Kouluopetus.

Pedagoginen perusta

Työskentelyn pedagoginen lähtökohta on kognitiivis-konstruktivinen oppimiskäsitys, johon ajatus elinikäisen oppimisen mahdollisuudesta tiiviisti liittyy. Ihminen on aktiivinen toimija ja hänen tietonsa, tunteensa, kokemuksensa ja taitonsa otetaan todesta työskentelyssä. Aineisto antaa tietoa ja virikkeitä, mutta ihmiset yhdessä rakentavat työskentelyn varsinaisen sisällön ja tekevät omat löytönsä.

Ilmapiiri ryhmässä

Niin pedagogisesta lähtökohdasta kuin kristillisestä ihmiskäsityksestäkin nousee jokaisen ryhmäläisen arvo ja arvokkuus omana itsenään. Osallistujilla on luonnollisesti erilaisia mielipiteitä ja myös erilaisia hengellisiä näkemyksiä. Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri tekee mahdolliseksi keskustelun myös silloin kun ollaan eri mieltä. Ryhmässä ei pidä sallia riitelyä tai toisen mielipiteen väheksymistä tai mollaamista. Yhteisten pelisääntöjen eli mm. kuuntelemisen, jakamisen ja yhteisen etsimisen merkitys on hyvä tuoda esille heti alkuvaiheessa, samoin on hyvä sopia esimerkiksi luottamuksellisuudesta tai tehtävien jakamisesta, jos niin halutaan. Periaatteiden tunteminen luo puitteet toimimiselle ryhmässä. Se myös lisää turvallisuuden tunnetta ja luottamusta. Suureen osaan keskustelukysymyksistä tai tehtävistä ei ole "oikeaa" tai "väärää" vastausta. Jokaisen mielipide on yhtä arvokas.

Ryhmän kokoaminen ja sen koko

Ryhmän voi koota eri tavoin. Mahdollisia tapoja ovat ilmoitus seurakunnan nettisivuilla, tapahtumakalenterissa, lehdessä tai ilmoitustaululla. Ihmisiä kannattaa kuitenkin kutsua suoraan kasvotusten tai kertoa mahdollisuudesta seurakunnan muiden tapahtumien yhteydessä.

Hyvä ryhmäkoko on 5–12 henkilöä. Pienehkössä ryhmässä vuorovaikutus toimii kaikkien ryhmäläisten kesken. Ryhmäkoon suurentuessa on tärkeää jakaa suurta ryhmää pienempiin osiin, esimerkiksi 3–4 hengen porinaryhmiksi, jolloin jokaiselle riittää aikaa keskustella ja ujommatkin rohkenevat tuoda ajatuksensa esiin.

Aineiston käyttäjälle

Keskustelu työskentelyn punaisena lankana

Jumala etsii kaikkia ihmisiä ja jokaisella, joka etsii Jumalaa, on jotain kerrottavaa ja jaettavaa, sekä itselleen että toisille. On monta tapaa keskustella uskosta. Joskus sitä kutsutaan teologiaksi. On tärkeää, että keskustelu on miellyttävää, uusia asioita esille nostavaa ja rohkeaa. Sitä voisi kutsua jutteluksikin – myös Jumalan kanssa – ei ”juhlallista”, mutta kuitenkin vakavaa.

On tärkeää, että kaikki mukanaolijat osallistuvat keskusteluun. Yhdessä innostumme ja kohtaamme haasteita, saamme vastauksia ja esitämme kysymyksiä. Vaikka se, mitä sanotaan, on jo ennen kuultua, se saa uutta merkitystä, kun se sanotaan uudessa yhteydessä. Juttelu Jumalan kanssa on elävää.

Keskusteluun johdattelevat tehtävät ja ajatukset voivat herättää halun tutustua virsikirjaan uudella tavalla. Jokaisen virren kohdalla on tehtäviä, jotka liittävät tekstin tunteeseen, kokemukseen, tekemiseen tai ajatukseen. Kukin voi näin omista lähtökohdistaan löytää uusia näkökulmia virsiin, rukouksiin ja raamatunteksteihin.

Kokoontumiskerran kesto ja kulku

Ryhmä päättää itse, kuinka usein kokoonnutaan. Hyväksi koettu tempo on esimerkiksi kahden viikon välein.

Toimiva kokoontumisen kesto on 1,5 – 2 tuntia, jossa työskentelyn voi rytmittää selkeäksi kokonaisuudeksi. Vaiheittain etenevä työskentely on koettu hyväksi tavaksi opiskella.

Seuraava nelijako toimii kokoontumisen kulun nyrkkisääntönä: aloitus, viritys, työskentely, päätös.

Aloitus pitää sisällään esimerkiksi asettautumisen tilaan, kuulumisten vaihdon, mahdollisen kahittelun, alkuvirren/hartauden. Ohjaaja toivottaa ryhmän tervetulleeksi ja ilmoittaa työskentelyn aloittamisen.

Viritys johtaa ajatukset käsillä olevaan teemaan esimerkiksi virikkeen tai harjoituksen avulla.

Työskentelyyn päästään suoraan virityksestä, ja se on tässä yhteydessä yleensä ajatusten vaihtoa, keskustelua, keskeisten löytöjen esiin nostamista. Työskentelyn osana jokaiseen virteen liittyy toiminnallisia toteutuksia, joissa virsiin voidaan yhdistää liikettä, rytmiä, improvisaatiota, äänimaisemia. Toiminnalliset toteutusehdotukset ovat erilaisia ja osa niistä saattaa tuntua haastavilta. Materiaalin ideoita voidaan yksinkertaistaa ja laajemmista kokonaisuuksista käyttää vain osaa. Toisaalta virren laajempaa ”koreografiaa” on mahdollista hyödyntää esimerkiksi jumalanpalveluksessa.

Päätöksessä ohjaaja toteaa työskentelyn loppuneen. Tässä yhteydessä on hyvä ilmoittaa seuraavan kerran teema, kiittää osallistujia ja toivottaa myös seuraavalla kerralla tervetulleeksi. Päätökseen sisältyy usein luontevasti loppuhartaus.

Aineiston käyttäjälle

Työskentelyvaihtoehdot

Aineisto tarjoaa sarjan erilaisia työskentelyvaihtoehtoja. Käytettävissä on mm. viriketekstejä, keskustelukysymyksiä, tehtäviä, tietoairsta tai "ekskursseja", täydentäviä tehtäviä, Mukana on myös esimerkiksi liittymisen vuoden 1986 virsikirjaan ja toimituslauluhiin, (numerot 1–632, 720–760, 806–851). Ohjaaja voi seuraavista laajuudeltaan ja tulokulmaltaan erilaisista työskentelyvaihtoehdoista valita, mitä menetelmiä käytetään kussakin kokoontumisessa. Tarkoitus ei ole, että kaikki ehditään!

- Aloitus, tervetuloa, kuulumiset
- Virren lyhyt esittely, lisätietoja ohjaaja voi lukea kunkin virren kohdalta "Laulun matka virreksi" -kirjasta)
- Viritys, alkuvirsi
- Työskentely/keskustelu/toiminnallinen toteutus
- Siltoja seurakunnan rukous- ja jumalanpalveluselämään, esimerkiksi liittymisen kirkkovuoteen tai hengellisen elämän muotoihin
- Päätös

Kokonaistyöskentelyn kesto ja aineiston hyödyntäminen

Materiaalia voidaan käyttää erilaisilla mitoituksilla. Perusrakenne antaa mallin seitsemän kerran kokoontumiseen: aloitus sekä kuusi teemakokoontumista.

Tällöin on ajateltu, että kustakin osastosta käsitellään vain yksi virsi. Jos halutaan kokoontua pidempi ajanjakso, esimerkiksi sekä syys- että kevätkausi, voidaan kunkin osaston virsistä valita useampi virsi, mutta eri kerroilla käsitellen. Toki materiaalista voidaan poimia myös vaikkapa vain yksi virsi tai teema sopivaan tilaisuuteen.

Teemat

Aineiston sisältö seuraa Virsikirjan lisävihkon sisällysluetteloä. Näin ollen siinä on 6 sisältöaluetta (+ aloituskokoontuminen), joista jokaiseen on otettu mukaan kolme virttä.

1. Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)
2. Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)
3. Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928),
4. Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)
5. Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)
6. Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

Ensimmäinen kokoontuminen

Ensimmäinen kokoontuminen

Ensimmäinen kokoontuminen on portti myöhempään yhdessäoloon. Sen aikana tutustutaan, saadaan kuva ryhmän ideasta ja toimintatavasta ja luodaan pohja hyvälle ilmapiirille.

On tärkeää valmistautua huolella. Jo etukäteen ohjaaja valmistaa kokoontumistilan mahdollisimman viihtyisäksi ja toimivaksi. Kannattaa pyrkiä muotoon, joka tukee vuorovaikutusta ja mahdollistaa katsekontaktin. Ympyrä tai puolikaari ovat hyviä muotoja.

On tärkeää myös miettiä etukäteen, mitä tarvikkeita tulee olla mukana: nimilaput, kahvittelutarpeet, virsikirja ja virsikirjan lisävihko kaikille tai mieluiten virsikirja joka sisältää lisävihkon virret, ehkä säestyssoitin ja musiikin kuunteluun sopiva laite (cd-soitin, älypuhelin, tietokone, tabletti). Jos hartauksia ajatellen halutaan rakentaa pieni alttari, ohjaaja voi ottaa mukaan Raamatun, kynttilöitä, liinan. Myös hartauskuva, oksat, kukkaset tai kivet kaunistavat tilaa ja tukevat sanattomasti työskentelyä.

Jokaiselle osallistujalle varataan virsikirja, jossa on lisävihko. Sen lisäksi ryhmällä tulisi olla käytettävänä kirja "Laulun matka virreksi. Kertomuksia virsikirjan lisävihkosta." (Kirjapaja 2017). Lisämateriaalina voi olla Ruotsin kirkon suomenkielinen virsikirja sekä eri herätysliikkeiden laulukirjoja.

Osallistujille voidaan antaa vihko, johon jokainen voi kirjoittaa ajatuksiaan. On syytä varata lisäksi kyniä ja paperia. Keskustelua tukevan istumismuodon ohella on hyvä raivata tilaa myös liikkumiselle ja itsenäisille työskentelyille.

Ensimmäisen kokoontumisen kulku voi olla seuraava:

- Tervetulotoivotus, alkuvirsi ja rukous
- Tutustuminen, odotukset, ryhmän aihe ja tarkoitus
- Yhdessäolon pelisäännöt
- Viritys ja työskentely
- Päätösrukous tai hartaus

Ohjaaja toivottaa ryhmäläiset tervetulleeksi. Asetutaan piiriin. Ensimmäisellä kerralla ohjaaja valitsee alkuvirren ja mahdollisen rukouksen.

Ensimmäinen kokoontuminen

Tutustuminen ja odotukset

Perinteinen tapa tutustua toisiin on kierros, jossa kukin esittelee itsensä. Esittäytymistä voi elävöittää vaikkapa jollakin seuraavista tavoista (valitse yksi esittäytymiseen ja yksi odotuksiin liittyvä kohta):

- Jokainen kertoo itsestään jotakin vaikkapa yllään olevan värin tai asusteen avulla.
- Jokainen kertoo mielimusiikistaan.
- Ryhmä jaetaan pareihin, jotka esittäytyvät ensin toisilleen. Hetken porinan jälkeen parit esittelevät toisensa koko ryhmälle.
- Jokainen kertoo, mikä häntä viehättää käsillä olevassa vuodenajassa.
- Kukin voi esittelynsä yhteydessä kertoa asian, jonka vuoksi tuli tähän ryhmään ja/tai mitä odottaa tältä työskentelyltä.
- Ohjaaja laittaa esille erilaisia tunnelmakuvia (esimerkiksi lehdistä leikattuja maisemakuvia). Osanottajia pyydetään valitsemaan yksi kuva, jonka avulla he voivat kertoa sen hetkisestä tunnelmastaan (tai odotuksistaan, toiveistaan, epäilyistään...)

Ryhmän aihe ja tarkoitus

Kierroksen jälkeen esitellään ryhmän toiminnan idea: verrataan äsken esiin nousseita odotuksia ja aineiston päämääriä. Ohjaaja voi kertoa, että tarkoituksena on tutustua uusiin virsiin ja samalla yhdessä jakaa ajatuksia siitä, mitä virret ovat ja mitä ne voivat antaa meille.

Ilmapiirin merkitys ja yhteiset pelisäännöt

Ohjaaja voi todeta, että ryhmän keskeisiä lähtökohtia on kaikkia koskeva turvallisuuden tunne ja helppo keskustelu toisten kanssa. Sen vuoksi on tärkeää sopia yhteisistä periaatteista. Seuraavat pelisäännöt voi monistaa ja jakaa kaikille. On hyvä kysyä myös, mikä osallistujista tuntuu juuri itselle tärkeältä tai halutaanko lisätä jotakin listaan.

- *Vapaaehtoisuus.* Kukin valitsee itse, mistä ja millä henkilökohtaisuuden tasolla on valmis keskustelemaan. On myös lupa olla hiljaa, jos kokee sen hyväksi.
- *Sallivuus.* Jokaisella on oikeus mielipiteisiin, kysymyksiin, näkökulmiin.
- *Tasaveroisuus.* Jokaisella on samanlainen mahdollisuus omien ajatusten ja kysymysten esiin tuomiseen ja kuulluksi tulemiseen.
- *Kunnioitus.* Toista ihmistä ja hänen esittämiään näkökulmia ei vähätellä eikä mitätöidä.
- *Luottamuksellisuus.* Ryhmässä kuultuja ja elettyjä asioita ei kerrota ryhmän ulkopuolella. Osanottajien tulee voida luottaa toisiinsa ja ohjaajaan.
- *Rakentavuus.* Ryhmä pyrkii keskinäiseen tukemiseen, rohkaisemiseen ja kannustamiseen.
- *Yhteys.* Ryhmä on osa maailmanlaajuista Kristuksen seurakuntaa.
- *Vastuullisuus.* Ryhmä voi sopia myös yhteisestä vastuun kantamisesta esimerkiksi siten, että vuorotellaan hartauden valmistamisessa tai keskustelun alustamisessa.

Ensimmäinen kokoontuminen

Viritys: Minun suhteeni virsiin

Piirin keskelle laitetaan virsikirja. Tilan mahdollistaessa voidaan aluksi nousta ylös ja ottaa itsestä sopiva etäisyys virsikirjaan ja avata omaa valintaa vuorotellen.

Käydään keskustelua virsikirjasta esimerkiksi seuraavasti:

- Minkä virren muistat lapsuudesta? Mitä se sinulle merkitsee?
- Millaisia mielikuvia, muistoja tai tuntemuksia sana "virsi" tai edessä näkyvä virsikirja herättää?
- Millaisissa elämäntilanteissa virsi tai muu musiikki on tukenut sinua tai ollut sinulle tärkeää?
- Miten virsi voidaan määritellä? Kootaan fläpille tai muuten näkyviin omia luonnehdintoja siitä, mikä virsi on esimerkiksi jatkamalla lausetta: "Virsi on...."

Keskustelun täydennykseksi ohjaaja kiittää keskustelusta ja jakaa liitteessä olevan monisteen "Mitä virsi on?"

Työskentely: Virsikirjan lisävihko

Avataan Virsikirjan lisävihko. Pyydetään osallistujia tutustumaan siihen pareittain tai porinaryhmissä selaamalla sen sisältöä. Hetken kuluttua kootaan porinat:

- mitä havaintoja teitte?
- löytyikö tuttuja virsiä? Mitä?
- mitä virsiä olette laulaneet?
- miltä sisällöt ja otsikointi vaikuttivat?

Kokoaminen: Työskentelyn perusajatus

Keskustelun päätteeksi ohjaaja esittelee lisävihkon ja tulevan työskentelyn peruseriaatteet yleisellä tasolla:

- Lisävihkossa on kuusi sisältöaluetta, joiden virsitarjonnasta osa on esillä työskentelyssämme.
- Voimme opetella virsiä muusikon johdolla tai äänitteiden avulla
- Pohdimme yhdessä uusien virsien antia ja merkitystä meille itsellemme ja yleisemmin
- Jotakin muuta, mitä ohjaaja ehkä haluaa nostaa esiin

Ensimmäinen kokoontuminen

Päätöshartaus

Kunkin osaston ensimmäisen virren yhteydessä on ehdotus hartaudeksi, jota voidaan käyttää soveltaen kunkin saman osaston virren yhteydessä.

Valitaan työskentelyssä esillä olleista virsistä yksi tai kaksi, jotka lauletaan yhdessä päätöshartauden aluksi, lopuksi tai jakaen.

Ohjaaja lukee tekstin, esimerkiksi:

”Herra on minun voimani ja kilpeni,
häneen minä luotan. Minä sain avun, ja minun sydämeni riemuitsee,
minä laulan ja ylistän Herraa.” Ps. 28:7

Yhdessä:

Isä meidän -rukous

Siunaus: ”Siunatkoon meitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja (+) Poika ja Pyhä Henki.”
Aamen.

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

901 Luoja, Isä sinulle

Virren esittely

Virsi on 1700-luvulla kirjoitettu Te Deum-hymnin virsimukaelma (Sinua, Jumala, me ylistämme). Te Deum-hymni on vanha, 400-luvulta peräisin oleva ylistyshymni. Siitä on virsikirjassamme useita eri versioita. Tämä virsimuotoinen Te Deum-hymni on ehkä laajimmin levinnyt, vaikka sitä ei ole aikaisemmin ollut suomeksi.

Jenni Urponen ja Samuli Koivuranta kertovat näin ("Laulun matka virreksi", s. 35):

"Virsikirjan ensimmäisellä virrellä on aivan erityinen tehtävä: aloittaa kirkon virallinen laulukokoelma. Kolmessa viimeisimmässä suomenkielisessä virsikirjassa adventtivirsillä on ollut tämä portinvartijan rooli. Vuonna 1886 ja 1938 veisattiin virtenä numero 1 Iloitse, morsian. Nykyisen virsikirjan alkulehdelle on painettu kirkkovuoden ensimmäisenä sunnuntaina itseoikeutetusti kajautettavat fanfaarimaiset "Hoosianna, Daavidin Poika" -sanat ja sävelet.

Kirkkovuosivirret eivät suinkaan aina ole sijainneet suomenkielisen virsikirjan ensimmäisinä virsinä. Vanhimmissa virsikirjoissa (1583 ja 1605) olivat nimittäin juhlat Raamatun kiitolaulut (lat. canticum) eli Sakariaan ja Marian kiitosvirret. Kiitosvirsi on haluttu yhä tänäkin päivänä sijoittaa muun muassa Tanskan, Norjan ja Ruotsin kirkon virsikirjojen alkulehdille. Ruotsin kirkon virsikirjan virsi numero 1 Luoja, Isä sinulle johdattaa nyt myös Suomessa kirkkokansan uusien suomenkielisten lisävihkovirsien pariin. Sitä seuraavat yksitoista virttä (902–912) liittyvät nekin ylistämiseen."

Aiemmin siis Te Deum -virsi on saanut aloittaa koko virsikirjan – me aloitamme tällä työskentelyn!

Viritys

Kuunnelkaa ja mielellään laulakaa virsi yhdessä.

Virttä voi kuunnella ja katsella saksankielisenä YouTubelta, esim:

<https://www.youtube.com/watch?v=F34GMp5kLWs>

<https://www.youtube.com/watch?v=DiZQQdVnmIo>

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

901 Luoja, Isä sinulle

Keskustelu

Valitaan omalle ryhmälle sopivia kysymyksiä:

- Millainen tunnelma virressä on?
- Miten sanat ja sävel sopivat yhteen?
- Muuttuuko vaikutelma jos tempo nopeutuu tai hidastuu?
- Kiitollisuutta kuvaavat useat eri sanat: "ylistys", "kiitos" tai "kiitollisuus" – millaisia mielikuvia nämä sanat herättävät sinussa? Millaisiin yhteyksiin liität ne mielessäsi?
- Milloin tai millaisista asioista sinä koet kiitollisuutta?
- Pohdi ja kuvaile yksityisen ja yhteisöllisen kiitoksen ja ylistämisen eroa?
- Voiko kiitollisuutta oppia?
- Miltä tuntuu liittyä seurakunnan kiitosvirteen jumalanpalveluksessa?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Palatkaa alkuinfon kuvaukseen virsikirjan osastojen muuttuneesta järjestyksestä. Mistä tämä teidän mielestänne kertoo?

Verratkaa esille nousseita ajatuksianne seuraavaan pohdintaan:

Voisiko ajatella, että vanhimmissa suomenkielisissä virsikirjoissa painotettiin jumalanpalveluselämää ja kirkon perinteisten rukoushetkien jatkumoa? Kuuluihan ja edelleen kuuluu Marian kiitosvirsi vesperiin (iltarukoukseen) ja Sakariaan kiitosvirsi laudekseen (aamurukoukseen). Voisiko siis päätellä, että nämä rukoushetket olivat yleisesti tunnettuja myös reformaation jälkeisenä aikana? 1700-luvulla kirkollisessa opetuksessa ja elämässä nousi keskeiseksi puhdas oppi ja kristillinen elämä, jolloin 10 käskyä-laki oli keskiössä, ja niillä oli hyvä aloittaa virsikirja. Nykyinen virsikirjamme osastojako, jossa kirkkovuoden virret ovat ensimmäisiä, on peräisin 1800-luvulta.

b) Vertailkaa virsikirjassamme olevia muita Te Deum -virsistä 320, 321, 802).

- Miten ne eroavat tyyliltään toisistaan?
- Missä eri tilanteissa näitä virsiä olette käyttäneet tai voisitte käyttää?

Virsi 134 "Pyhä, pyhä, pyhä" on "sukua" Te Deumille. Virren "Pyhä, pyhä, pyhä" kirjoittaja Reginald Heber kirjoitti sen Pyhän Kolminaisuuden päivän aamun rukoushetkeä varten (1 säk: "aamun tullen sinulle me tuomme kiitoksen"), siis samalle paikalle, jossa Te Deum voidaan laulaa. Vertailkaa virren 134 tekstiä virren 701 tekstiin. Mitä yhteistä niissä on?

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

901 Luoja, Isä sinulle

c) Te Deumilla on ollut erityinen asema myös Suomessa valtiollisissa juhla jumalanpalveluksissa. Se on juhlistanut Suomessa Turun akatemian, nykyisen Helsingin yliopiston vihkiäisiä 1640, Upsalassa 1701 venäläisistä Narvassa saatua voittoa ja valtiopäivien avajaisia 1900-luvulla.

Ruotsissa Te Deum -niminen rukoushetki on yhä tunnettu. Kun Ruotsin kuningasperheessä on iloinen perhetapahtuma kuten ”pyöreä” syntymäpäivä, kihlajaiset tai prinssien ja prinsessojen syntymä, niin Linnankirkossa vietetään kiitoshetki nimeltä Te Deum. Niissä lauletaan aina myös tämä virsi tai osa siitä.

- Voisiko meillä olla vastaavaa? Mitä tilanteet voisivat olla, joko koko valtakuntaa tai vaikkapa maakuntaa, kaupunkia tai seurakuntaa koskien?

Tässä osoitteessa on viimeisimmän Ruotsin kuningashuoneen Te Deum -rukouksen järjestys (maaliskuussa 2018): <http://www.kungahuset.se/download/18.42f96a77162194c1bf4181/1520858803176/Te%20Deum%2012%20mars%202018.pdf>

d) Meillä on tapana kokoontua kirkkoon, kun jotain vakavaa on tapahtunut, esimerkiksi katastrofi tai onnettomuus, joka koskettaa ihmisiä. Millaisia ”ilojumalanpalveluksen” tai kiitosjumalanpalveluksen tai -rukoushetken aiheita meillä voisi olla?

e) Miksi ylistysvirret lauletaan seisaallaan? Millä muulla tavoin tiedät kiitosta ja ylistystä ilmaistavan kehonkielellä? Mikä on sinulle luontainen ja hyvä asento, miten on hyvä pitää käsiä tms.?

f) Kerratkaa lukien virren sanoitusta. Mitkä sanat kiinnittävät huomiota?

Mitä tarkoittavat vaikkapa ”laupeus” tai ”autuus”? Pohtikaa myös vaikkapa sanojen erilaisia merkityksiä: Marttyyri – (3.säk). Miten sanan merkitys on muuttunut? (”Älä yritä näytellä marttyyriä...”)

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

901 Luoja, Isä sinulle

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Rukoushetket: mitä ne ovat?

Ehkäpä tunnetuimpia rukoushetkiä suomalaisessa kontekstissa ovat laudes ja vesper. Ne ovat ns. liturgisia rukoushetkiä. Laudes on aamun rukoushetki, vesper illan rukoushetki. Niihin sisältyy Raamatun psalmeja, vuororukouksia, lukukappale sekä hymnejä ja virsiä. Te Deum -hymni on perinteisesti sisältynyt aamun rukoushetkeen, etenkin sunnuntaisin.

Virsikirjan liiteosassa on laudeksen ja vesperin järjestykset. Tutustukaa niihin, ehkä voitte viettää kokoontumisen päätöshartauden lukemalla ja laulamalla vesperin.

Mikä on Te Deum?

Hymniä "Sinua, Jumala, me ylistämme" lauletaan usein kiitosjumalanpalveluksissa. Katolisessa kirkossa sitä lauletaan useimmiten suurissa jumalanpalveluksissa, erityisesti pääsiäisaikana. Se kuuluu perinteisesti sunnuntain aamun rukoushetkeen.

Te Deumia on kutsuttu myös Ambrosiuksen kiitosvirreksi, koska legendan mukaan Milanon piispa ja länsimaisen hymnilaulun isä, Ambrosius, olisi laulanut sen yhdessä juuri kastamansa Augustinuksen kanssa vuonna 387.

Te Deum ei siis alun perin ollut säkeistömuotoinen, vaan se jakaantuu psalmilaulun tavoin säepareiksi (Kts. virsi 802). Hymniä onkin laulettu antifonisesti eli kahden laulajaryhmän vuorottelemalla.

Laudes-rukoushetkeen kuuluu Sakariaan kiitoslaulu, mutta sen tilalla voi olla Te Deum.

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

901 Luoja, Isä sinulle

Päätösrukous/hartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi, esimerkiksi saman osaston virsi tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi

Raamatun teksti, esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

virttä 901 käsitellessä Psalmi 145

virttä 903 käsitellessä Psalmi 103: 2–5

virttä 911 käsitellessä Psalmi 148 tai Danielin kirjan lisäys, kolmen miehen kiitoslaulu C 52 – 90

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.

Avaa mielemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille. Aamen.

tai

Kiitos, elävä Jumala,

että saamme kokoontua nimessäsi.

Tule luoksemme sanassa ja hiljaisuudessa,

lauluissa ja yhteydessä, leivässä ja viinissä.

Anna meidän kokea läsnäoloasi,

jotta voisimme lähteä maailmaan

uutta innoitusta saaneina

ja haluten toteuttaa tahtosi. Aamen.

(Tai jokin vuodenaikaan sopiva rukous (virttä 911 käsiteltäessä voidaan käyttää sen tehtävien mukaista rukousta.)

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,

Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,

Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

Loppuvirsi, kyseisellä kerralla käsittelyssä oleva virsi tai muu aiheeseen liittyvä virsi.

Toiminnallinen toteutus

901 Luoja, Isä sinulle

Ylistystanssi

Alkuasetelma: seistään piirissä, kädet käsissä, kasvot piirin keskusta päin.
(Tahdin aikana lasketaan kahteen/tahdissa on kaksi iskua.)

Tahdit 1–2: kuljetaan neljällä askeleella piirin keskusta päin, alkaen oikealla jalalla, samalla kädet kohotetaan suorina pään yläpuolelle.

Tahdit 3–4: neljä askelta taakse, alkaen oikealla jalalla, samalla kädet lasketaan alas.

Tahdit 5–8: toistetaan edelliset.

Tahdit 9–10: irrotetaan kädet toisten käsistä ja nostetaan ne nopeasti ylös, siirretään paino oikealta jalalta vasemmalle käsiä pään yläpuolella keinuttaen kaksi kertaa.

Tahdit: 11–12: taputetaan käsiä yhteen neljä kertaa.

Ekskurssi, virsi 909.

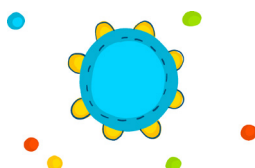
"Afrikkalainen tanssi"

Afrikasta peräisin oleville lauluille on tyypillistä, että laulut lauletaan moniäänisesti ja usein soolo vuorottelee kuoron kanssa. Solisti antaa impulssin ja muut tulevat mukaan vahvistamaan ja kommentoimaan. Toinen tyypillinen asia on se, että musiikin mukana liikutaan. Eräänlainen perusaskel afrikkalaisiin tasajakoisiin (4/4) lauluihin on seuraava:

Alkuasetelma: seistään piirissä kasvot piirin keskusta päin.

Oikea jalka ottaa askeleen piirin keskusta, jonka jälkeen paino siirtyy takaisin vasemmalle jalalle.

Oikea jalka ottaa askeleen taakse, jonka jälkeen paino siirtyy takaisin vasemmalle jalalle. Vasen jalka pysyy käytännössä koko tanssin ajan paikallaan. Askelta toistetaan koko laulun ajan.

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

903 Soi, virteni, kiitosta Herran

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsi on tullut Virsikirjan lisävihkoon Siionin virsistä, joka on heränneiden käyttämä virsikirja. Se on muutaman vuoden takaisen kyselyn mukaan suosituin seuroissa laulettu Siionin virsi. Tällä virrellä on samankaltainen syntyhistoria kuin monella muulla virsikirjan virrellä: se on syntynyt kirjoittajansa elämän vaikeassa tilanteessa. Tästä teemasta on mahdollista keskustella lisää tehtäväosiossa.

Viritys

Laulakaa virsi yhdessä.

- Millainen sävy virressä on a) sävelmän puolesta b) sanojen osalta?
- Miten sävel ja sanat "keskustelevat" keskenään?
- Miksi arvelette juuri tämän virren olevan herännäisseurojen suosituin virsi?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Mikä säkeistöistä tai sanoista kohtaa sinun tämän hetkisen mielentilasi? Miksi? Jakakaa vuorollanne ajatuksia. Jos joku kuitenkin ei halua sanoa mitään, se on yhtä lailla mahdollista!

b) Ääneen lausuttuna virren nimessä eivät kuulu välimerkit. Siksi onkin joskus pohdittu, onko kyseessä toteamus: "Soi virteni.."vai kehotus: "Soi, virteni...!"

- Tutkikaa virren sanoja virsikirjasta lukien. Millaisia havaintoja teette?
- Jakakaa keskenänne, toisen perusteluja kommentoimatta: jos saisit itse päättää, kumpi olisi juuri tänään sinun valintasi? Miksi?

c) Tutkikaa virren sanoitusta.

- Mitä se mielestänne kertoo Jumalasta, mitä ihmisestä, mitä elämänculusta?
- Millaisia kohtia Raamatusta palautuu mieleen? Miten ne sinulle puhuvat?
- Millaisen sanoman virsi kiteytettynä välittää?

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

903 Soi, virteni, kiitosta Herran

d) Virsien taustahistorian pohdintaa

Virren 903 synnyssä on samankaltaisia piirteitä, kuin toisessa herännäisyyden parissa syntyneen suositun virren, nimittäin Wilhelmi Malmivaaran virren 631 "Oi Herra, jos mä matkamies maan" taustassa.

(Tutustukaa halutessanne sen virren syntyyn lisää esimerkiksi Tauno Väinölä: Virsikirjamme virret -kirjasta.)

Jos teillä on käytössä Ruotsin kirkon virsikirja, tutustukaa sen virteen 217 "Herra, silmin näkevin". Virren syntyyn ovat myös vaikuttaneet samantapaiset kohtalot virren kirjoittajan elämässä kuin virsien 903 tai 631 tekijät ovat kokeneet.

Ruotsin kirkon virsikirjan virren 217 on kirjoittanut vuonna 1965 Växjön piispa Elis Malmeström (1895–1977). Häntä on innoittanut Psalmien kirjan psalmin 139 sanat: "Herra, sinä olet minut tutkinut, sinä tunnet minut. Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä tiedät, jo kaukaa sinä näet aikeeni. Kuljen tai lepään, kaiken olet mitannut, perin pohjin sinä tunnet minun tekemiseni" Muita virteen liittyviä raamatunkohtia ovat mm. Jaak. 1:17, Matt. 6:6, Matt. 13:13 ja Juud. 21–22.

Malmeström työskenteli Norra Rådan seurakunnassa Karlstadin hiippakunnassa. Hänen vaimonsa kuoli v.1936 ja hän jäi yksin viiden pienen lapsen kanssa. Hän oli kirkolliskokouksen jäsen ja kuului virsikirjaehdotusta käsitelleeseen komiteaan. Hän oli kiinnostunut löytämään virsikirjaan oman aikansa virsiä. Ehkäpä kaikki nämä tekijät yhdessä: suru, kaipausta ja virsikirjatyö innoittivat hänet kirjoittamaan tämän virren.

Virttä voi kuunnella You Tubelta ruotsiksi osoitteessa: <https://www.youtube.com/watch?v=SULPhq4qDRk>

On hyvä huomata, että ns. virsiperinne ei ole lähtöisin tyhjiöstä, vaan on syntynyt oman aikansa kontekstissa. Tämä koskee myös tässä esiteltyjä virsiä.

Vrt. virsiin 925 "Maa järkkyy, murtuu" ja sen syntyyn, 928 "Nyt pelko pois" tai 932 "Oi ihmeellistä armoa".

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

903 Soi, vinteni, kiitosta Herran

e) Virsien taustahistorioissa kerrotaan niiden syntyneen tekijänsä vaikean elämäntilanteen yhteydessä.

- Kuinka voidaan selittää, että hyvin vaikeissa olosuhteissa suuria vastoinkäymisiä kokeneet ihmiset voivat kirjoittaa kauniita, jopa seesteisiä virsiä, jotka puhuttelevat monia ihmisiä?
- Mieti omaa elämääsi: onko kiitollisuutta mahdollista löytää silloin kun elämä koettelee?
- Koetko, että Jumala "vaatii" kiitollisuutta?
- Miksi kiitollisen elämänasenteen etsiminen on hyväksi?

f) Verratkaa virttä 903 ja virttä 901 toisiinsa.

- Miten niiden kiitoksen sävyt eroavat toisistaan?
- Entä virsien puhuttelu, kenelle ne on suunnattu?
- Kuka on sinun /teidän kiitoksenne kohde, onko se Jumala, Luoja, Kristus, Jeesus, Herra, Pyhä Henki?

g) Sitaatti "Laulun matka virreksi" kirjasta (s. 42): Lisävihkon kolmella ensimmäisellä, keskenään hyvin erilaisella virsitekstillä on yllättävä "sukulaisuussuhde": virren 903 uudistaja Herkko Kivekäs on sisarusten Pekka Kivekkään (virren 901 suomentaja) ja Leena Ravantin (virren 902 sanoittajan) isä. Tämä ei ole tavatonta, sillä suomenkielisestä virsikirjasta löytyy vastaavasti esimerkiksi Krohn, Haahti, Nyberg, Topelius, Kuusisto, Malmivaara sekä Hellén-sukujen perheenjäsenten tekemiä virsiä."

Yrittäkää etsiä ja löytää virsikirjasta Krohn, Haahti, Nyberg, Topelius, Kuusisto, Malmivaara sekä Hellén ja Kivekäs-sukujen perheenjäsenten tekemiä virsiä. Millaisia löydätte? Mistä ne kertovat?

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

903 Soi, virteni, kiitosta Herran

Siltoja seurakunnan rukous- ja jumalanpalveluselämään

“Soi, virteni, kiitosta Herran” on kotoisin heränneiden lauluperinteestä. Vertailkaa alla olevaa listaa ja miettikää muita esimerkkejä Siionin virsistä, sekä muiden perinteisten herätysliikkeiden parista tulleita virsiä, jotka ovat virsiperinteessä merkityksellisiä. Jos aika riittää, laulakaa jokin tai joitakin näistä virsistä!

Heränneet:

202 Jeesus, sana elämän
361 Koska valaissee kointähtönen
561 Tästäkin päivästä tahdon nyt kiittää
504 Ah, vuodata, Herra, jo henkesi
631 Oi Herra, jos mä matkamies maan

Rukoilevaiset:

345 Jo mahtaisimme yötä ja päivääkin kiittää

Lestadiolaisuus:

105 Aurinkomme ylösnousi
180 Jeesus sanoi omillensa
301 Kirkasta, oi Kristus, meille
337 Ei laulamasta lakkaa
470 Riemun kirkkaat äänet soivat

Evangeliset:

123 Oi Jeesus, Kristus, Herramme
319 Kun kuljet seurassa Jeesuksen
336 Me riemumielin ylistämme
426 Menkää maitten ääriin asti

Viides herätysliike:

Laulukirjassa “Viisikielinen” on mukana virsikirjan virsiä. Kirja on valmistunut virsikirjamme valmistumisen jälkeen, joten tästä kokoelmasta ei siten ole voinut tulla virsiä.

Keskustelu:

Millaista rikkautta erilaiset hengelliset painotukset antavat yhteiseen virsikirjaan?

Päätösrukous/hartaus

Toiminnallinen toteutus

903 Soi, vinteni, kiitosta Herran

Virsikoreografia

Tehtävä:

Ryhmä jaetaan kuuteen pienempään ryhmään. Virren säkeistöt jaetaan ryhmien tehtäväksi. Tarkoituksena on pienryhmässä tehdä annettuun/valittuun säkeistöön "koreografia", jonka liikkeet kuvaavat sen sisältöä. Koreografia harjoitellaan siten, että sen voi näyttää ja opettaa isolle ryhmälle. Aikaa varataan noin 10 min.

Tehtävän purku:

Säkeistöjärjestyksessä pienryhmät opettavat oman koreografiansa koko ryhmälle. Lopuksi lauletaan ja liikutaan koko virsi yhtäjaksoisesti koreografian mukaan. Lopuksi keskustellaan työskentelyn herättämistä ajatuksista ja tunteista.

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

911 Talven valon saamme

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Meillä pohjolassa elämää rytmittävät vuodenajat. Virsikirjassamme on monia kevät- ja kesävirsiä, jotka laulavat valosta, lämmöstä, kasvusta ja kiittävät vuoden sadosta. Talvi on monille suomalaisille myös tärkeä vuodenaika. Talvivirsiä meillä ei ole samalla tavalla kuin kevät- tai kesävirsiä. Tämä virsi täydentää siten vuodenaikavirsien osastoa. Merkittävää tässä virressä on, että se näkee talven rikkauden ja kauneuden omana arvonaan, eikä vain välivaiheena kevään kaipauksessa.

Viritys

Kuunnellaan ja/tai lauletaan virsi 911. Mitä ajatuksia virsi nosti mieleen?

Vuodenaikavirret

- Millaisia vuodenaikavirsiä muistat?
- Tuleeko mieleesi sellaisia virsiä, jotka kuvaavat kaikkia neljää vuodenaikaa?
- Miksi talvivirret ovat melko harvinaisia, samoin syksy-virret?
- Millaisia asioita esimerkiksi syksyvirsi voisi kuvata?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Oma identiteetti ja vuodenajat

- Minä vuodenaikana olet syntynyt? Koetko, että sillä on merkitystä sinun identiteetillesi? Millä tavoin?
- Millaisia kertomuksia tai tietoja olet kuullut syntymäsi vaiheista liittyen vuodenaikaan?
- Mikä vuodenaika on sinulle läheisin? Minkä vuoksi?
- Meillä on neljä vuodenaikaa, mutta esim. Lapissa voi kuulla puhuttavan jopa kahdeksasta vuodenaikasta. (alkukevät, lopputalvi, kevättalvi...). Tarvitsemmeko tällaisia "välivuodeaikoja" vuoden kierrossa tai omassa elämässämme?
- Missä vuodenaikassa koet olevasi juuri nyt hengellisesti? Mitä se sisältää tai merkitsee sinulle?
- Millaista rikkautta on erilaisissa vuodenaikoissa, luonnon kierrossa tai hengellisessä elämässä?

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

911 Talven valon saamme

b) Omat vuodenaikarukoukset

Laatikaa ryhmässä omat vuodenaikarukoukset. Voitte esimerkiksi täydentää lauseita “Kiitos, että...” tai “Pyydän, että..”

c) Raamattu ja vuodenaajat

Puhuuko Raamattu vuodenaajoista? Miten? Lukekaa esimerkiksi:

1. Moos. 8:22: Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylväminen eikä leikkaaminen, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö.”

Jes 18, 5–6: Mutta jo ennen korjuuaikaa, kun kukat ovat kukkineet ja raakileet ovat näkyvillä, kypsymässä rypäleiksi, köynnösten oksat katkaistaan vesurilla ja rehevät versot revitään irti ja heitetään pois. Ne jätetään lojumaan vuorten rinteille, petolintujen ruoaksi ja maan eläinten ravinnoksi. Kesän yli viipyvät niiden äärellä petolintujen parvet, ja kaikki maan eläimet elävät niiden äärellä yli talven.

Matt. 24:32: Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.

Luuk. 21:30: Kun ne jo puhkeavat lehteen, niin siitä te näette ja itsestänne ymmärrätte, että kesä jo on lähellä.

Ps 74:17: Sinä olet määrännyt kaikki maan rajat, sinä olet luonut kesän ja talven.

Laul. 2:11–12: Talvi on mennyt, sade on laannut, se on kaikonnut pois. Kukat nousevat maasta, laulun aika on tullut, joka puolella huhuavat metsäkyyhkyt. Viikunapuussa kypsyvät ensi hedelmät, viiniköynnöksen nuput aukeavat ja levittävät tuoksuaan. Nouse, kalleimpani, kauneimpani, tule kanssani ulos!

Jes. 25:4: Sinä olit turvapaikka heikolle, pakopaikka kurjalle vaikeuksien aikana, suoja rankkasateessa, varjo helteen tullen. Sillä väkivaltaisten mieli on kuin talvinen rankkasade.

- Miettikää, miten Raamatun vuodenaajat ja meidän vuodenaikamme voivat erota toisistaan, esim. kesä on meillä usein vuoden “suloisin” aika, kun se Lähi-Idässä on kuuma ja tukahduttava.

Toiminnallinen toteutus

911 Talven valon saamme

vuodenaikamietiskely huiveilla

Tarvikkeet:

Erivärisiä huiveja, jotka kuvaavat neljää vuodenaikaa (kevät: vaaleat pastellisävyt, kesä: syvät, elämää sykkivät värit, syksy: murretut ruskan sävyt, talvi: valkoinen, musta, tumma violetti ja sininen), enemmän kuin ryhmässä on jäseniä.

Erilaisia symboleja, joista jokainen voi valita esineen, joka tuntuu läheiseltä juuri nyt.

Huivit asetellaan ympyrän muotoon siten, että vuodenajat seuraavat toisiaan.

Ohjaaja kertoo huivien väreistä ja siitä, miten ne kuvaavat vuodenaikaa. Ohjaaja voi kertoessaan käyttää ryhmän vastauksia esim. kysymykseen: Millaista rikkautta on erilaisissa vuodenajoissa, luonnon kierrossa tai hengellisessä elämässä? Ohjaaja voi vielä lisätä, että ihmisen elämässä voi olla yhtä aikaa läsnä monta vuodenaikaa ja kokemus saattaa vaihdella eri aikoina.

Ohjaaja kehottaa ryhmän jäseniä valitsemaan itselleen symbolin, joka tuntuu erityisen läheiseltä. Sen jälkeen hän kertoo, että jokainen voi asettaa symbolinsa huiviympyrään sellaiselle kohdalle, joka ilmaisee hänelle läheisimmän vuodenajan.

Kukin voi halutessaan kertoa ääneen sen, miksi valitsi symbolilleen juuri sen paikan.

Kertomuskierroksen jälkeen jokainen hakee oman symbolinsa huiveilta.

Toiminnallinen toteutus

911 Talven valon saamme

Huivitanssi

Vuodenaikamietiskelyn jatkoksi tai omana työskentelynä.

Tarvikkeet:

Erivärisiä huiveja, jotka kuvaavat neljää vuodenaikaa (kevät: vaaleat pastellisävyt, kesä: syvät, elämää sykkivät värit, syksy: murretut ruskan sävyt, talvi: valkoinen, musta, tumma violetti ja sininen) enemmän kuin ryhmässä on jäseniä, lisäksi suuri valkoinen hallaharso.

Jokainen ryhmäläinen valitsee itselleen kaksi huivia, joista toinen kuvaa sitä vuodenaikaa, jonka kokee itselleen läheisimpänä ja toinen hengellistä vuodenaikaa, jossa kokee olevansa nyt.

Alkuasetelma: seistään piirissä katse piirin keskelle, huivi kummassakin kädessä

Säkeistö 1:

Tahdit 1–2: otetaan vasemmalla jalalla askel vasempaan päin, oikean jalan askel vasemman viereen samalla, kun käsiä liikutetaan vuorotellen ylös ja alas, toistetaan vielä kaksi kertaa, mutta viimeinen oikean jalan siirto on vain näpäys vasemman vieressä.

Tahdit 3–4: otetaan oikealla jalalla askel oikeaan päin, vasemman jalan askel oikean viereen samalla, kun käsiä liikutetaan vuorotellen ylös ja alas, toistetaan vielä kaksi kertaa.

Tahdit 5–6: oikealla jalalla aloittaen otetaan kuusi lyhyttä askelta piirin keskustaan, kädet heiluvat vartalon vierellä askelten tahdissa.

Tahdit 7–8: nostetaan molemmat kädet ylös huiveja heiluttaen.

Toiminnallinen toteutus

911 Talven valon saamme

Säkeistö 2:

Tahdit 1–2: polvistutaan piirissä katse edelleen piirin keskusta päin.

Tahdit 3–4: edelleen polvistuneena kumarrutaan laskemaan huivit piirin keskusta.

Tahdit 5–6: ohjaajat/avustajat tuovat hallaharson levitettynä polvistuneen ryhmän yläpuolelle.

Tahdit 7–8: ohjaajat/avustajat laskevat hallaharson polvistuneen ryhmän päälle.

Säkeistö 3:

Tahdit 1–2: ohjaajat/avustajat nostavat hallaharson ryhmän yläpuolelle, samalla ryhmän jäsenet nousevat seisomaan.

Tahdit 2–4: ryhmän jäsenet ottavat askeleita piirin kehälle siten, että voivat tarttua hallaharson reunaan.

Tahdit 5–6: otetaan piirissä kuusi askelta myötäpäivään siten, että oikealla kädellä pidetään kiinni hallaharsosta, joka on varjon tavoin piirin keskellä.

Tahdit 7–8: pysähdytään ja käännetään katse piirin keskusta. Otetaan myös vasemmalla kädellä kiinni hallaharson reunasta. Nostetaan nopealla liikkeellä hallaharso päiden yläpuolelle ja päästetään siitä samalla irti. Annetaan harson laskeutua itseksensä.

Vuodenaikavirret

Vuodenaikavirret: 573, 574, elämän vuodenaikat: 910, 947

Kevät: 567, 568, 569, 570, 844, 941:4, kylvä: 845, luomistyö: 967

Kesä: 160:3, 165:2, 572, 573:3, 904:3, suvi: 73:6, 101:3, 105, 122:3, 244:2, 249:1, 270:11, 424:4, 498:5, 571, 574:4, 620:1

Syysy: 231:2, 249:1, 573, 574, 575, 835:3, sadon korjuu: 846:2

Talvi: 23:1, 34:1, 94:2, 105:2, 270:11, 317:1, 461:3, 569:1, 575:3, 274:4, 576:1, 609:4, 911

1) Me kiitämme ja ylistämme (virret 901, 903, 911)

911 Talven valon saamme

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Ryhmäläisille voidaan jakaa Ruotsin kirkon käsikirjassa (virsikirjassa) oleva rukous:

Vuoden kierto

Jumala, sinä luot, rakastat ja vaikutat.
Kiitos elämän sykkeestä, syntymästä, kuolemasta,
elämän toivosta kuoleman jälkeen.
Kiitos vuorokauden rytmistä aamusta iltaan,
yöstä aamun sarastukseen.
Kiitos vuodenaikojen vaihtelusta keväästä kesään,
syksystä talveen, ja jälleen uuteen kevääseen.
Kiitos, että saamme vaelttaa kanssasi
vuodenaikojen ja kirkkovuoden vaihteluissa.
Kun luonto odottaa ja lepää,
sinä tulet adventinajan hoosiannassa.

Kun on kaikkein pimeintä,
sinä tulet joulun valona.
Kun nuput puhkeavat,
sinä tulet pääsiäisen riemuitsevana
elämänä.
Kun kevät kukkii kesäksi,
sinä tulet helluntain tuulen kosketuksena.
Kun lehdet putoavat,
sinä tulet pyhäinpäivän ikuisen elämän
toivona.
Kiitos kirkkovuoden vaihteluista vuoden
kierrossa.

Kiitos vuodenaajoista

Kiitos, Jumala, vuodenaajoista.
Kiitos keväästä, jonka hauras vihreä ja nuput
muistuttavat lapsuudesta ja nuoruudesta.
Kiitos kesästä, jonka kasvun kiihkeys,
kukinnan runsaus, valoisat yöt ja auringon lämpö
muistuttavat keski-iän rikkaudesta.
Kiitos syksyn kuutamoöistä, hedelmien kypsymisestä
ja väriloistosta –
kaikki ne muistuttavat ikääntymisestä.
Kiitos talven viileistä tuulista ja pakkasöistä
kuulaista päivistä ja pitkästä levosta –
ne muistuttavat valosta ja pimeydestä, ilosta ja surusta,
ihmisen elinpäivistä ja niiden päättymisestä.
Kiitos siitä, että näytät suuruutesi luomistyössäsi
ja siitä, että olet kanssani elämän kaikissa vaiheissa,
kaikki päivät maailman loppuun asti.

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

915 En tiedä, miksi
kirkkopenkkiin näin

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Useat virret kertovat uskonvarmuudesta ja siitä ilosta, mitä usko Jumalaan merkitsee. Kuitenkin monet oman aikamme ihmiset ovat kyselijöitä ja etsijöitä, joille perinteiset kuvat kirkosta ja Jumalasta ovat vieraita. Tässä virressä on tilaa kyselijälle ja epäilevälle etsijälle. Virsi on muutenkin luonteeltaan ja tyyliltään erilainen kuin monet "perinteiset" virret.

Viritys

Kuunnelkaa ja/tai laulakaa virsi 915.

- Millaisia ajatuksia virsi nosti mieleen?

Muistelkaa hetki, tuleeeko mieleenne etsijän, kyselijän tai epäilijän virsiä vai ovatko virret enemmänkin uskonvarmuuden kuvauksia? Onko virsissä tilaa epäilylle? Tarvitaanko sellaisia virsiä?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Tunnistatko omassa viitekehyksessäsi uskon elämän erilaisia kuvauksia tai "ihannetiloja"? Esimerkiksi arkaa tai etsivää uskoa, iloista uskonvarmuutta tai muita korostuksia?

- Mikä tuntuu sinulle omalta tavalta luonnehtia uskoa tai elämänasennetta?

b) Pohdi sanaa "usko". Millaisia synonyymejä löydät sille? Kuvaile erilaisia uskomisen tapoja tai yhteyksiä, joissa sanaa käytetään.

c) Jo kirkkoisä Augustinus 300 -luvulla puhui ihmisen kaipauksesta yhtenä tärkeänä tienä Jumalan luokse.

- Pohtikaa, millaista tuo kaipaus on meidän aikanamme. Miten se ilmenee?
- Miten sinä olet elämässäsi kokenut uskon ja epäilyn tai epäuskon välistä liikettä?
- Mikä ihmistä "vetää" Jumalan puoleen – häntäkin, joka epäilee?

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

*915 En tiedä, miksi
kirkkopenkkiin näin*

d) Muistatko Raamatun henkilöistä jonkun, jonka uskon koet itsellesi läheiseksi? Kenet?

Viittauksia Raamatun henkilöihin. Katso virsi 945, jossa mainitaan Jeesuksen opetuslasten joukosta Maria, Tuomas ja Pietari. Mitä virsi kertoo heidän kokemuksestaan, miten epäusko, epäily ja usko näyttäytyvät heidän kohdallaan? Maria (Joh. 20: 11–18, Matt: 28: 1–10, Pietari (Joh. 20: 1–10, 21: 15–19), Tuomas (Joh. 20 24–28). Vanha testamentti: leskivaimo, öljy ja jauhot. (1. Kun. 17.)

Magdalan Marian haudalla, jossa hän kohtasi ylösnousseen Jeesuksen (Joh. 20: 11–18) liittyy Ruotsin kirkon virsikirjassa Ylva Eggehornin kirjoittama virsi 463 “Maria, ethän itke /vaikka nyt on pimeää”. Jos teillä on käytössä Ruotsin kirkon virsikirja, tutustukaa tähän virteen, tuoko se jotain uutta siihen kuvaan, jota tämä virsi, 915 välittää?

e) Etsikää virsikirjasta “epäilijän” virsiä, tai sellaisia, joissa epäilyä jollakin tavoin kuvataan. Palauttakaa mieleen myös muita lauluja: millaisia muistatte? Koetko ne puhutteleviksi? Millä tavoin?

Verratkaa tätä virttä 915 Britt G. Hallqvistin (1966, suom. A–M. Raittila ja A–M. Kaskinen 1995) *Etsijän virteen* (Ruotsin kirkon virsikirja 532:1): ”Tulin kirkkoon jotain etsimään. Tulin, koska jonkun tarvitsen, joka hyvydessään ymmärtää, petyin kaikkiin muihin auttajiin.”

Virren teksti suomeksi löytyy osoitteesta:

<http://mb.cision.com/Public/MigratedWpy/89766/691778/91ac9d18430a4f4c.pdf>

Ruotsin radion nettikaupasta voi tilata suomenkielisen CD-levyn, jolla mm. tämä virsi on:

<https://www.sverigesradiobutiken.se/product/suojassa-enkelvartion-ruotsin-kirkon-virsia-5>

f) Virsi 513 (Jeesus, sinä huomaat) puhuu mukaan mahtumisen ajatuksesta. Laulakaa yhdessä virsi, ja keskustelkaa sen nostamista mietteistä. Koskettaako jokin säkeistö erityisesti, ja minkä vuoksi?

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

915 En tiedä, miksi
kirkkopenkkiin näin

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Raamatun esikuvan, Jeesuksen opetuslapsi Tuomaan mukaan on syntynyt käsite "epäilevä Tuomas" (Joh 20:24). Suomessa erityisesti Helsingissä vahvan sijan saanut Tuomasmessu on monelle tuttu. Huhtikuussa 2018 Tuomasmessu vietti 30 -vuotissyntymäpäiväänsä.

Tuomasmessun verkkosivuilla (www.tuomasmessu.fi) messusta kerrotaan näin:

"Mikä Tuomasmessu on?"

Tuomasmessu on avaran hengellisyyden luterilainen messu, jossa yhdistyvät arkiseen elämään liittyvät kysymykset ja rukoukset, vanhan kirkon traditio sekä mukaansatempaavat tuomaslaulut ja virret.

Tuomasmessu hakee ajassa olevia tapoja ilmaista pyhän läsnäoloa ja auttaa ihmisiä löytämään hengellisyytensä arjessa ja juhlassa. Messu yhdistää eri tavoin ajattelevia kristittyjä ja rohkaisee avaraan, itseä ja toista armahtavaan uskoon.

Tuomasmessu korostaa arvoinaan uudistumista, yhteisyyttä, elämänmakuisuutta ja vastuullista elämäntapaa. Kirkossa Tuomasmessu haluaa olla niiden rinnalla, jotka etsivät keskinäistä sovintoa ja tuoretta kristinuskon tulkintaa.

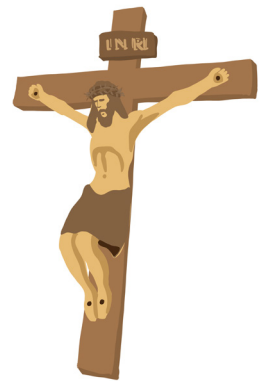
Joka sunnuntai klo 18 (kesä-, heinä- ja elokuussa klo 19) Mikael Agricolan kirkon Tuomasmessuun kokoontuu useita satoja uskon ja toivon etsijöitä. Kutsumuksemme on tarjota matalan kynnyksen paikka kaikille, jotka kaipaavat Jumalaa tai etsivät yhteyttä toisiin."

Keskustelu:

- Oletko osallistunut Tuomasmessuun? Millaisia kokemuksia sinulla on siitä?
- Millaisia ajatuksia Tuomasmessun edellä kuvatut tavoitteet herättävät?
- Tuomasmessuissa käytetään virsikirjan lisäksi Tuomaslauluja-, Messulauluja (toimittanut Petri Laaksonen, Kirjapaja) ja Uusia Messulauluja -kirjoja (toimittanut Mikko Seppänen, Inna Vintturi, Antti Vuori, Kirjapaja). Tutustukaa kirjoihin; mitkä lauluista ovat läheisiä?

Messulauluja voi kuunnella myös verkosta, esimerkiksi

<https://www.youtube.com/watch?v=Arb1OwxzPco>

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

915 En tiedä, miksi
kirkkopenkkiin näin

Päätöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi (esimerkiksi saman osaston virsi, tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi)

Raamatun teksti, esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

Virttä 915 käsitellessä: Luuk. 18: 9–14 tai Markus 10: 23–27

Virttä 916 käsitellessä: Ap.t.: 17: 16–27

Virttä 918 käsitellessä: Luuk. 1: 78–79 tai Ps. 46: 9–12

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.
Avaa mielemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille.
Aamen.

tai (rukousmeditaatio, liittyy ennen muuta virteen 918)

Jospa oppisin
astumaan varoen siellä,
missä varpu katkeaa jalan alla,
tanssimaan riemusta siellä,
missä voikukka tunkeutuu asfaltin läpi,
pysähtymään siellä,
missä katseet kohtaavat,
tulemaan lähelle siellä,
missä kaipaus kumpuaa ikijään alta.

Silloin luulisin oppineeni jotakin
sinusta, Jumala.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,
Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,
Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

Loppuvirsi (kyseisellä kerralla käsittelyssä oleva virsi)

Toiminnallinen toteutus

915 En tiedä, miksi
kirkkopenkkiin näin

Virsipatsaat

Tehtävä:

Ryhmä jaetaan kolmeen pienempään ryhmään. Virren säkeistöt jaetaan ryhmien tehtäväksi. Tarkoituksena on pienryhmässä tehdä annetun/valitun säkeistön sisältöä kuvaava patsas. Säkeistö luetaan pienryhmässä ja keskustellaan sitten ajatuksista, joita se herättää. Yhdessä mietitään, millainen patsas syntyy ajatusten pohjalta, millaisia asentoja eri henkilöillä on, miten henkilöt ovat liittyneet toisiinsa. Aikaa varataan noin 10 min.

Tehtävän purku:

Lauletaan virsi yhdessä ensin ilman patsaita. Lauletaan virsi toiseen kertaan, jolloin pienryhmä muodostaa patsaansa oman säkeistönsä aikana. Laulun jälkeen keskustellaan patsastyöskentelyn herättämistä ajatuksista ja tunteista.

Lauletaan virsi vielä kolmannen kerran. Pienryhmä muodostaa patsaansa oman säkeistön aikana, mutta muut saavat liittyä patsaaseen. Laulun jälkeen keskustellaan vielä siitä, mitä uutta heräsi.

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

916 Maailman kaikki rukoukset poimit

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsi "Maailman kaikki rukoukset poimit" on rukousta Jumalalle. Siinä ei mainita Jumalan nimeä kertaakaan, vaan häntä puhutellaan muilla Jumalan ominaisuuksia kuvaavilla sanoilla ja käsitteillä. Virrestä huokuu myös ymmärrys muiden kuin kristinuskon välittämille Jumalan nimityksille.

Viritys

Laulakaa ja/tai kuunnelkaa virsi yhdessä.

- Miltä sanoituksen tapa puhua Jumalalle tuntui sinusta?
- Jäikö jokin säkeistöistä erityisellä tavalla mieleen?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Puhe Jumalasta

- Miten Jumalasta voi puhua?
- Mitä nimiä hänestä voi käyttää?
- Millaisena sinulle näyttäytyy Kolminaisuus – onko Kolminaisuuden jokin persoona ajatuksissasi keskeinen?
- Onko mielikuvissasi Jumalasta inhimillisiä puolia? Kuvaile, millaisia?

b) Kuva tukemassa rukousta

- Ota esiin Rublevin Kolminaisuus-ikonin kuva, se löytyy mm. netistä helposti.
- Miten ikoni kuvastaa siinä Jumalan olemusta?
- Auttaako ikoni tai muu visuaalinen esine rukouksessa?
- Kun rukoilet, ketä rukoilet? Annatko rukouksesi kohteelle aina "nimen" vai luotko mielikuvan?

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

*916 Maailman kaikki
rukoukset poimit*

c) Aistit ja rukous

- Millä eri tavoin voidaan tehdä näkyväksi kristikunnan uskon ja rukouksen laajaa kirjoa?

Kootkaa listaksi erilaisia tekijöitä, esimerkiksi:

Koptilainen ystävyys ikoni: Jeesus ja Pyhä Menas

Venäläinen tai kreikkalainen ikoni

Tuohus

Öljy

Suitsuke

Rukousnauha

Labyrintti -pyhiinvaellus

Taizé ja taizélainen rukous- ja hymniperinne

- Keskustelkaa erilaisten aistien merkityksestä hengellisessä elämässä.
- Millä tavoin taide, kauneus, luovuus heijastavat pyhyyttä?

d) Uskontodialogi

Uskontodialogi on uskontojenvälistä kohtaamista sekä vuoropuhelua. Uskontodialogilla yritetään luoda ymmärrystä eri uskontojen ja katsomusten erilaisten käsitysten välille sekä luoda erilaisia yhteistoiminnan muotoja. Meillä konkreettisia esimerkkejä uskontodialogista ovat eri uskontokuntien esittämät vetoomukset rauhasta terrori-iskujen jälkeen.

- Miettikää: voivatko toiset uskonnot antaa kristitylle elämänohjeita?
- Kootkaa asioita, jotka ovat ihmisyyden pyhän etsinnälle, kokemukselle tai ilmentämiselle yhteisiä uskonnosta riippumatta?

2 Me rukouksemme (virret 915, 916, 918)

916 Maailman kaikki
rukoukset poimit

e) Aika-ajoin käydään keskustelua, voidaanko kevätjuhlassa laulaa suvivirsi tai joulujuhlassa jouluvirsi, jotta kaikki oppilaat uskonnosta riippumatta voisivat osallistua. Näiden virsien tilalle on ehdotettu erilaisia "uskonnottomia" virsiä.

- Onko uskonnoton virsi mahdollinen?
- Mikä siinä voisi olla sisältönä?

Suvivirrestä on tehty "uskonnottomia" sanoituksia, jotta sitä voisi laulaa esim. koulun kevätjuhlassa siten että kaikki voivat yhtyä siihen. Millaisia ajatuksia tämä herättää?

Suvilaulun sanat on tehnyt sanoittaja Miroskari vuonna 2003

1. Jo joutui armas aika
ja suvi suloinen,
kauniisti joka paikkaa
koristaa kukkanen.
Nyt lämpöänsä suopi
taas säteet auringon,
ne luonnon uudeks luopi,
sen kutsuu elohon.

2. Taas niityt vihannoivat
ja laiho laaksossa,
puut metsän huminoivat
jo lehtiverhossa.
Nyt linnut sinitaivaan
kauniisti visertää,
ja aallon kaarnalaivaan
käy reima tuulispää.

3. Jo joutui armas aika
ja suven ihanuus,
tää vehreys, sen taika
on aina ihan uus.
Se vuosi vuoden jälkeen
mun valtahansa saa,
oot vehmastoista kaunein,
sä kesäöiden maa!

Lähde:

https://fi.wikibooks.org/wiki/Juhlakirja/Uskonnottomat_juhlat

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

916 Maailman kaikki
rukoukset poimit

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Ekumenia tarkoittaa erityisesti maailmanlaajan Kristuksen kirkon sisällä olevien erilaisten kirkkokuntien yhteyspyrkimyksiä. Se on siis eri asia kuin uskontodialogi. Suomen Ekumeenisen neuvoston (SEN) verkkosivuilla http://www.ekumenia.fi/ekumenian_tietopankki/ sitä kuvataan näin:

“Ekumenian tavoitteena on hajallaan elävän kristikunnan saattaminen keskinäiseen yhteyteen. Kristittyjen yhteys on sekä uskon että elämän yhteyttä. Se on Raamatun mukaan sekä annettu lahja että rukouksen ja työn kohde. Työ kristittyjen yhteyden ja Kristuksen kirkon ykseyden puolesta perustuu Jeesuksen rukoukseen: *Minä rukoilen, että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin tulee heidänkin olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut.* (Joh. 17:21).”

Suomessakin jo varsin hyvin tunnettu Taizé -yhteisö (lausutaan “Tezee”) nousee ekumeenisen liikkeen periaatteista. Myös suomenkielellä voi tutustua yhteisön historiaan, toimintaan ja periaatteisiin verkkosivustolla https://www.taize.fr/fi%20_rubrique3134.html

Varmaankin vielä yhteisöä laajemmin tutuksi ovat tulleet Taizé-laulut, yksinkertaiset yksisäkeistöiset rukouslaulut, joiden ajatuksena on, että ne helposti oppii korvakuulolta ja että toisto, mielellään vähintään kolme kertaa, tukee sydämen rukousta.

Taizé-lauluja voi äänissäkin opetella sivustolta https://www.taize.fr/fi%20_rubrique3135.html

Keskustelu:

- Mitä Taizé-lauluja muistat/osaat?
- Laulakaa joku laulu tai joitakin lauluja.
- Kuinka ne mielestäsi eroavat virsisistä?
- Sopivatko Taizé-laulut jumalanpalvelukseen? Mihin kohtiin jumalanpalvelusta ne sopivat?

Päätösrukous/hartaus

Toiminnallinen toteutus

916 Maailman kaikki rukoukset poimit

1/2

Kehorytmistä taivaalliseen helinään

Tarvikkeet:

2 kpl A 4 -arkkeja ja tussi/osallistuja

triangeleja, sormisymbaaleja, tiukuja tai kulkusia 1 soitin/ryhmäläinen

Virren haasteena ovat säkeen alussa olevat tauot ja erityisesti kolmannen ja neljännen säkeen välinen erilainen rytmi. Sen oppimista voi helpottaa kehorytmin avulla.

Tehtävä:

Jokainen ryhmäläinen piirtää toiseen paperiin jalkateränsä ja toiseen kätensä ääriviivat. Ohjaaja kertoo, että jalan kuva tarkoittaa tömäytystä ja käden kuva taputusta.

Noustaan seisomaan ja muodostetaan piiri.

Jokainen ryhmäläinen päättää, missä järjestyksessä laittaa omat kuvansa lattialle eteensä ikään kuin nuoteiksi.

Taputetaan ja tömistetään muodostunut rytmi siten, että ohjaaja alkaa omalla rytmillään ja hänen oikealla puolellaan tekee oman rytminsä heti perään jne., kunnes kaikki ovat tehneet oman rytminsä. Ensimmäinen kierros tehdään hitaassa perussykkeessä ja toinen kierros vähän vauhdikkaammin. Tärkeää on, että syke säilyy tasaisena.

Toiminnallinen toteutus

916 Maailman kaikki rukoukset poimit

2/2

Lauletaan virren 916 ensimmäinen säkeistö ensimmäisellä kerralla ilman rytmiä, toisella kerralla äsken opetellun rytmin kanssa.

Muodostetaan parit, jotka päättävät, missä järjestyksessä heidän yhteiset neljä rytmielementtiään tulevat. Mikäli pari haluaa taputuksen tai tömistyksen väliin tauon eli hiljaisuuden, käännetään paperi valkoinen puoli ylöspäin. Paperit laitetaan jälleen haluttuun järjestykseen parin eteen lattialle. Tämä puretaan siten, että pari esittelee oman rytminsä ja muu ryhmä tekee rytmin kaikuna. Näin käydään kaikkien parien rytmit läpi.

Lauletaan virsi 916 kokonaan läpi. Toisella kertaa laulettaessa ensimmäinen pari saa alkusoitoksi tehdä oman rytminsä, johon muut tulevat mukaan. Lauletaan virren ensimmäinen säkeistö rytmin kanssa. Ensimmäisen säkeistön jälkeen välisoittona toinen pari tekee oman rytminsä, johon muut tulevat mukaan jne.

Haluttaessa otetaan rytmisoittimet mukaan

Jokainen ryhmäläinen saa helisevän rytmisoittimen.

Tarvitaan yhteensä 32 rytmielementtipaperia: käsien ja jalkojen kuvia sekä valkoisia papereita. Luodaan yhdessä soitinsovitus papereiden avulla. Käden tai jalan kuva tarkoittaa nyt soittimen helähdystä ja valkoinen paperi jälleen taukoa. Harjoitellaan rytmi yhdessä muutamaan kerran, jonka jälkeen lisätään virsi 916 jälleen laulettuna mukaan.

Jaetaan kokemuksia yhteisestä työskentelystä.

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

918 Rauhan Herra

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsikirjassamme ei ole aikaisemmin ollut palestiinalaista virttä. Tämä virsi on monella tapaa ajankohtainen, onhan se kotoisin alueelta, jossa rauha on kaukana ja sodan uhka lähellä. Myös käynnissä olevat sodat ovat maantieteellisesti kovin likellä. Virsi on yksisäkeistöinen ja sitä voidaan käyttää monin eri tavoin. Sitä voidaan myös laulaa usealla eri kielellä. Siten tämä virsi on erilainen kuin monet muut virsikirjamme virret.

Viritys

Kuunnelkaa ja/tai laulakaa virsi yhdessä. Laulakaa mielellään useampi kieliversio.

- Millaisia ajatuksia "kielten moniäänisyys" herätti?
- Mistä rauhasta kuulet virressä puhuttavan: ulkoisesta rauhasta vai sisäisestä rauhasta?
- Millaista rauhaa sinä kaipaavat?

Työskentely

Jakautukaa tarvittaessa porinaryhmiin. Valitkaa jokin/joitakin seuraavista tehtävistä:

a) Rauha ja nykyaika.

- Onko palestiinalainen rauhanvirsi kokemuksesi mukaan ajankohtainen?
- Mitä asioita erityisesti ajattelet?
- Verratkaa tätä virttä "vanhoihin" rauhanvirsiin. Etsikää niitä, listatkaa. kts. tehtävä d)
- Miten niiden ajatus, teema on erilainen, vai onko?

b) Ulkoinen ja sisäinen rauha

- Miten ulkoista rauhaa voi edistää ja vaalia?
- Entä sisäistä rauhaa?
- Miten sinä itse löydät rauhan kokemuksen?

c) Vihapuhe, yhteiskuntarauha ovat meille käsitteinä melko uusia.

- Minkälaisia tarpeita tai tehtäviä yhteiskunnan tila nostattaa yleensä ja kirkon työtä ajatellen?
- Voiko musiikilla yleensä tai virsillä olla merkitystä yhteiskuntarauhan ylläpitäjänä?
- Millaista voisi olla oma toimintasi rauhan puolesta?

2 Me rukoilemme (virret 915, 916, 918)

918 Rauhan Herra

d) Miten virsissä näkyy maailmanhistoria?

Virsikirjan 1939 anti.

Edellisessä virsikirjassamme oli runsaasti virsiä osastossa "Sota ja rauha", siinä oli myös osastot "Isänmaa ja esivalta" sekä "Sotilaan kutsumus".

- Vertailkaa näiden osastojen virsiä nykyisen virsikirjamme vastaaviin osastoihin ja miettikää, voisiko ja jos, niin mihin osastoon tämä palestiinalainen virsi voisi sijoittua?

"Sota ja rauha"

570 Sua Herra, Rauhanruhtinas, Nöyrästi rukoilemme

571 Pois pelko, joukko pienoinen, Kun vihamiesten hurjien Jo huudot ilman täyttää

572 Oi Herra kaikkivaltias, Sun kaikk'on hallussasi

573 Jumala, meille armossas, Suo rauha aikoinamme

574 Rauhas, Herra, yli maamme Anna vuotaa siunatun

575 Terve, rauha suloinen, Poistu, sota suruinen

Osasto Isänmaa ja esivalta 458–467

Sotilaan kutsumus 470–471

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Miettikää, kuinka seurakunta jumalanpalveluksessa tai muuten osallistuu työhön rauhan puolesta?

Miettikää esimerkkejä? Oletteko itse osallistuneet seurakunnan yhteydessä rauhantyöhön?

Lukekaa litania 719. Mitä ajatuksia se herättää? Miten virsi 918 ja litania liittyvät yhteen sisällöissä tai sanoituksessa?

Toiminnallinen toteutus

918 Rauhan Herra

Pyhiinvaeltajien kulkue

Lauletaan virsi 918. Askelten rytmi matkii melodiarytmiä.

Alkuasetelma: muodostetaan jono siten, että jokainen laittaa vasemman kätensä omalle sydämelleen ja oikean kätensä edessä olevan vasemmalle olkapäälle.

Tahdit 1–2: vasemmalla jalalla aloittaen neljä askelta eteenpäin, viides askel (jälleen vasemmalla) jalalla on edellisiä kaksi kertaa hitaampi, kuudes askel oikealla jalalla taaksepäin jälleen kahteen laskien. Toistetaan vielä 3 kertaa.

Lauletaan virttä 918 ja kuljetaan ohjaajan johdolla tilassa. On hyvä muistaa riittävän lyhyet askeleet, että kaikki pysyvät mukana.

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

923 Silmäni aukaise

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Kristinusko saapui Brittein saarille varhain, ensimmäisten kristillisten vuosisatojen aikana. Siellä, Euroopan ”laidalla”, kristinusko sai omia piirteitä, luonnon läheisyys ja luonnosta lainattujen kuvien ja ilmaisujen käyttö ovat luonteenomaisia ns. kelttiläisen kristillisyyden sävyttämille rukouksille ja virsille. Niihin liittyvät myös omat sävelmät.

Virsi 923 on levinnyt eri puolille maailmaa, ja sitä voidaan kutsua yleisvirreksi, koska se soveltuu moniin eri tilanteisiin. (”Yleisvirsi” – virsi joka sopii tekstinsä puolesta lähes tilanteeseen kuin tilanteeseen.)

Sitaatti ”Laulun matka virreksi” -kirjasta, s 87:

”Kansainvälisesti tunnettu vanha irlantilais-englantilainen virsi on rukous, jossa katsotaan eteenpäin rohkeasti Jumalaan luottaen. Sen moneen tilanteeseen ja eri-ikäisille ihmisille sopivat ikaikaiset sanat ja raikas sävelmä muodostavat kokonaisuuden, josta näyttäisi jo tulleen uusi monien tuntema, erilaisissa tilanteissa paljon laulettu yleisvirsi, virsien *Päivä vain ja hetki kerrallansa* (VK 338) tai *Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan* (VK 600) tapaan. Lisävihkon yhtenä tavoitteena oli löytää juuri tällaisia uusia ’yleisvirsia’. ’Yleisvirsillä’ on tärkeä merkityksensä, sillä niitä lauletaan läpi elämän ja ne antavat turvaa myös hädän hetkellä.”

Viritys

Kuunnelkaa ja/tai laulakaa virsi yhdessä.

<https://www.youtube.com/watch?v=ihJAJA4ibEs>

<https://www.youtube.com/watch?v=gdRs9osxAkg>

- Mitä ajatuksia tai tunnelmia virsi nostatti?

Työskentely:

a) Yleisvirsi

- Miettikää, mitä tällaisia ”yleisvirsia” meillä on.
- Mitkä virret ovat teidän yleisvirsiänne?
- Riittäisikö, jos meillä olisi vain tällaisia yleisvirsia?

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

923 Silmäni aukaise

b) Mihin katse kohdistuu?

- Virressä pyydetään Jumalaa "avaamaan silmäni", englannin kielellä pyyntö Jumalalle on henkilökohtaisempi, suorempi: "Ole minun näkyni, "visioni".
- Mistä ajattelet pyynnön nousevan?
- Mikä täyttää arkielämässä näköpiirimme, mihin aikamme ja energiamme kuluu?
- Kuinka voisi varjella Jumalan läsnäolon kokemusta omassa elämässä, oman tavallisen elämän kulussa?

c) Jos teillä on mahdollisuus ja halua kielivertailuun:

Miten eri kieliversiot toimivat tässä virressä? Ruotsinkielinen teksti on käännös englanninkielisestä, samoin suomalainen, ja ne ovat syntyneet toisistaan riippumatta, siksi niissä on painotuseroja. Millaisia?

d) Aistien merkitys ja moniaistisuus

- Kelttiläiselle perinteelle on ominaista maanläheisyys, konkreettisuus ja eri aistien läsnäolo Miten tämä vertautuu mielestänne suomalaiseen perinteeseen, kokemus- ja mielenmaisemaan?

e) Tutkikaa Psalmien kirjaa tai mainittuja otteita:

- Miten väkevä ja konkreettinen kieli vahvistaa viestiä?

*Minä olen väsynyt huutamaan,
kurkkuni on käheä.
Silmäni hämärtyivät,
kun odotin sinua, Jumala. Ps. 69:3*

*Herra, avaa minun huuleni,
niin suuni julistaa sinun kunniaasi. Ps. 51:15*

*Minun silmäni katsovat alati Herraan,
hän päästää jalkani ansasta. Ps. 25:15*

*Minun sydämeni iloitsee, mieleni riemuitsee,
minun ruumiini ei pelkoa tunne. Ps. 16:9*

f) Lisävihkon viimeinen virsi, virsi 979, (Tulkoon tie sinua vastaan) on myös kelttiläinen virsi, siunaus. Löydätkö sen ja tämän virren välillä jotain yhteistä.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Seurakunta laulaa virttä jumalanpalveluksen esirukouksen kertosäkeenä säkeistö kerrallaan. Miettikää tämän virren ympärille esirukous, jota käytetään seuraavana sunnuntaina.

Toiminnallinen toteutus

923 Silmäni aukaise

1/2

Huivin kätkestä

Tarvikkeet:

Huivi jokaiselle ryhmäläiselle

Alkuasetelma: seistään alttarin edessä rivissä/kahdessa, kasvot kohti alttaria

1. säkeistö

Tahdit 1 – 4: huivi silmien edessä

Tahdit 5 – 8: huivi pois silmien edestä oikeassa kädessä vartalon vierelle

Tahdit 9 – 12: huivi takaisin silmien eteen

Tahdit 13 – 16: rinnan eteen muodostetaan kämmenistä pesä tai liekki, jonka sisälle huivi mahtuu ja suoritetaan kädet kohti taivasta musiikin mukaan

2. säkeistö

Tahdit 1 – 4: kädet lasketaan vartalon eteen samalla kun kämmenet avataan

Tahdit 5 – 8: kädet ojennetaan suoraksi kohti alttaria

Tahdit 9 – 12: annetaan huivin avautua ja pidetään molemmin käsin sen yläreunasta kiinni

Tahdit 13 – 16: kätetään kasvot huivin taakse.

3. säkeistö

Tahdit 1 – 4: vasen käsi nyrkissä rinnan eteen ja oikealla kädellä heilutetaan huivia vartalon edessä alas ja ylös (2 x)

Tahdit 5 – 8: vedetään huivi mahdollisimman suoraksi ja pitkäksi, kulmista kiinni pitäen, eteen ojennettujen käsien välissä

Tahdit 9 – 12: pidetään edelleen huivin kulmista kiinni samalla, kun taivutetaan kädet kyynärtaipeista siten, että nyrkissä olevat kädet tulevat olkapäiden tasalle.

Tahdit 13 – 16: viedään vasen käsi oikean olkapään tasalle ja oikea käsi vasemman olkapään tasalle pitäen kiinni huivista.

Toiminnallinen toteutus

923 Silmäni aukaise

2/2

4. säkeistö

Tahdit 1 – 4: irrotetaan vasen käsi huivista. Heilutetaan huivia oikeassa kädessä jalkojen editse oikealta vasemmalle (2 x)

Tahdit 5 – 8: ojennetaan oikea käsi suoraksi pään yläpuolelle ja heilutetaan sitä oikealta vasemmalle pään yläpuolella (2x)

Tahdit 9 – 12: lasketaan oikea käsi ja samalla otetaan vasemmalla kädellä kiinni huivin toisesta päästä. Tämän jälkeen nostetaan molemmat kädet suorina ylös ja katsotaan samalla ylös

Tahdit 13 – 16: ristitään kädet rinnalle siten, että vasen käsi on oikealla olkapäällä ja oikea vasemmalla olkapäällä.

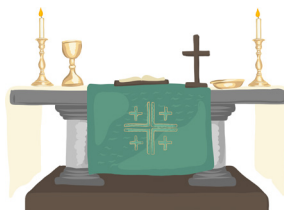
5. säkeistö

Tahdit 1 – 4: muodostetaan piiri alttarin ympärille (mikäli mahdollista) alttarin eteen

Tahdit 5 – 8: otetaan neljä askelta myötäpäivään samalla, kun rinnan eteen muodostetaan kämmenistä pesä tai liekki, jonka sisälle huivi mahtuu

Tahdit 9 – 12: käännetään piirin kehällä kasvot kohti alttaria tai piirin keskustaa, kädet edelleen "liekkiasennossa"

Tahdit 13 – 16: otetaan neljä askelta kohti piirin keskustaa, kädet edelleen "liekkiasennossa".

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

923 Silmäni aukaise

Päätöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi

Esimerkiksi saman osaston virsi, tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi

Raamatun teksti

Esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

Virttä 923 käsitellessä: Matt. 6: 19–21 tai Psalmi 32: 3–4

Virttä 925 käsitellessä: Fil 2: 6–8

Virttä 928 käsitellessä: 1. Moos. 4 13–15 ja Psalmi 139: 7–12

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.
Avaa mielemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille.
Aamen.

tai

Sinun käsiisi, Isäni,
lasken nämä hetket,
kipeät, risaiset, ylitsepääsemättömät hetket
taistellessani mielialojeni,
tunteitteni, epäonnistumisieni,
pettymysteni, surujeni taistelutantereella,
nääntyneenä ja uupuneena.

Sinä annat toivon säteiden virrata lempeinä,
armahtavina harmaisiin, pimeisiin päiviini.
Sinä parannat haavani,
kokoat sirpaleeni hellästi käsiisi
ja luot uutta särkyneestä.
Sinä annat luottamuksen levon, syvän ilon,
ikuisen, uskollisen rakkautesi läsnäolossa.
Kaikkina, kaikenlaisina päivinä saan kääriytyä
lupaukseen:
”sinua kannattavat ikuiset käsivarret”.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,
Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,
Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

Loppuvirsi (kyseisellä kerralla käsittelyssä oleva virsi)

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

925 Maa järkkyy, murtuu

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virren synty tunnetaan tarkasti. Se on syntynyt joulun ja uudenvuoden välillä palvelemaan puhelimeen tulleiden soittojen keskellä, kun koko maailmaa järkytti tieto Thaimaan rannikoille lyöneestä ja Intian valtameren rannikkoja tuhonneesta tsunamista. Soittajien hätä, kysymykset ja tietoisuus siitä, että niihin ei löydy vastauksia sävyttää tätä virttä. Sen suomennokseen liittyy kotimainen katastrofi: Jokelan koulun ampumiset 2007. Virren suomennos syntyi vain pari viikkoa Jokelan tapahtumien jälkeen. Siksi virttä voi hyvin nimittää katastrofivirreksi.

Sitaatti ”Laulun matka virreksi” kirjasta, s.15: ”Entä jos virsikirja ja sen lisävihko mielletäisiinkin yhdeksi kokonaisuudeksi? Ajattelen, että yhden virren ei ole pakko, eikä se voi sisältää kaikkea – yksi virsi avaa yhden näkökulman, jota toinen ja kolmas virsi edelleen täydentävät. Näin kokoelma muodostaa kudelman, jossa virret kuin keskustelevat keskenään: yksi virsi kysyy ja toinen vastaa. Eikö virsikirja ole silloin kuin me erilaiset kristitytkin, kirkko yhdessä?”

Viritys

Kuunnelkaa tai laulakaa virsi 925 yhdessä.

Työskentely

Lainaus ”Laulun matka virreksi”, s 93: ”Virsikirjasta löytyy myös toinen tsunamiin, maanjäristykseen liittyvä virsi. Virren 390, *Oi Jeesus, armon ruhtinas*, kirjoitti Nousiaisten kirkkoherra Abraham Achrenius 1.11.1755 tapahtuneen Lissabonin tuhoisan maanjäristyksen tunnelmissa. Virttä 390 ei meidän aikanamme voi kuitenkaan pitää samalla tavalla ”katastrofivirtenä” kuin Kjell Wiklundin virttä, sillä 1700-luvun virren lähestymistapa on aikalailla erilainen. Sen loppusäkeistöissä annetaan vastauksia kysymyksiin, kun Wiklundin virsi taas pysähtyy kyselemään kärsivien ja surevien ihmisten vierellä.” (Virrestä 390 voi lukea lisää mm. verkkovirsikirjassa tai Tauno Väinölän Virsikirjamme virret-kirjassa.)

- Tutustukaa virren 925 syntyyn ”Laulun matka virreksi” kirjan avulla. Miten se kuvaa tapahtunutta katastrofia, ja millainen asenne virrestä välittyy?
- Tulisiko mielestänne virren ”antaa vastauksia”, vaiko ”pysähtyä kyselemään”?
- Virsi 925 on Achreniuksen virren tavoin ”katastrofivirsi” mutta niiden kuvaus on erilainen. Täydentävätkö ne mielestänne toisiaan? Eroavatko niiden näkökulmat toisistaan?
- Löydätekö muita virsiä lisävihkosta, jotka täydentävät vanhempien virsien kuvaa, tai antavat niissä käsittelyille teemoille toisenlaisen näkökulman? (Esim. ehtoollisvirret, vrt. 957 ”Pyhään salaisuuteen” tai 959 ”Saapua yhteiseen pöytään suhteessa” esim. 221 ”Kiittäen nyt ylistämme” tai 225 ”Jeesus, luona armopöydän”)

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

925 Maa järkkyy, murtuu

b) Sävelmä

Ruotsalainen sävelmä, jonka virren kirjoittaja Kjell Wiklund tarkoitti tälle virrelle, on myös Suomessa tuttu, nimittäin iltavirsi 565 "Nyt melu tyyntyy". Suomessa se virsi on kuitenkin saanut oman sävelmän, jopa useita.

- Tutustukaa T. Ilmari Haapalaisen sävelmään. Koska runomitta on sama, virttä 925 voisi siten laulaa myös Haapalaisen sävelmällä. Ruotsin kirkon Virsikirjassa "Nyt melu tyyntyy" virrellä on vain tämä virren 925 a-sävelmä.
- Miltä se tuntuisi tämän tekstin yhteydessä?

c) Miten melodiat vaikuttavat virren kuulemiseen, kokemiseen?

Laulakaa virsi 925 kaikilla sävelvaihtoehdoilla.

- Millaisia tunnelmia eri vaihtoehdoista nousee?
- Minkä näistä valitset itsellesi mieluisimmaksi ja minkä vuoksi?
- Mikä sinua siinä koskettaa kokemasi pohjalta?
- Mikä virressä antaa lohtua ja toivoa?
- Mikä olisi sinun oma lohdun virstesi?

d) Katastrofien kohtaaminen

Maailmassa tapahtuu paljon vaikeita asioita joka päivä. Silti jotkut asiat murtautuvat erityisellä tavalla tietoisuuteemme ja järkyttävät meitä.

- Millaisia tämänkaltaisia tilanteita muistat?
- Miten ihmiset tuolloin toimivat? Miten sinä reagoit?

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Muistelkaa, kuinka seurakunnat tai seurakuntanne ovat toimineet katastrofien kohdatessa.

- Oletko ollut mukana jossakin katastrofiin liittyvässä tilanteessa tai jälkihoidossa?
- Mitä kokemuksia sinulla on siitä?

Sakastin sivulta löytyy aineistoa tähän. Tutustukaa siihen halutessanne.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=kriisiinfo>

Toiminnallinen toteutus

925 Maa järkkyy, murtuu

Äänimaisema

Rytmisoitinimprovisaatio virren pohjalta

Tarvikkeet:

Erilaisia percussiosoitimia (esim. djembe, cajon, clavesit, marakassit, ukkosrumpu jne.) tai luonnon materiaaleja (esim. kiviä, oksia) tai keittiövälineitä (esim. purkkeja, ämpäreitä ja kattiloita)

Kolmen hengen ryhmät valitsevat sen melodian, johon haluavat oman äänimaisemansa/improvisaationsa liittää.

Miten erilainen melodia ja rytmi vaikuttavat virren kokemiseen/laulamiseen?

3) Jumala on turvamme (virret 923, 925, 928)

928 Nyt pelko pois

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsi 928 edustaa hyvin oman aikamme ruotsalaista virsilyriikkaa ja sen uutta syvällistä mystiikkaa. Virren kirjoittaja, Ylva Eggehorn on tunnetuimpia oman aikamme ruotsalalaisia lyriikkoja ja virsirunoilijoita. Tämän vaikeakaan tilanteeseen rohkaisua tuovan virren hän on kirjoittanut 22-vuotiaana.

Lukekaa halutessanne "Laulun matka virreksi" -kirjasta, miten tämä virsi on syntynyt.

Kirkon Sakasti-kotisivulla on hieman laajempi kertomus virren synnystä sekä tietoja virren kirjoittajasta:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/485DF31FD0B2710AC2257E05004ED1D5/\\$FILE/virsipaketti_2.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/485DF31FD0B2710AC2257E05004ED1D5/$FILE/virsipaketti_2.pdf)

Viritys

Kuunnelkaa/ laulakaa virsi yhdessä.

Työskentely

a) Sanoitus

- Mitkä ilmaisut "tarttuivat korvaan"? Millä tavoin?
- "Helmasta Herran"..., Miettikää, onko meillä virsissä muita "feminiinisiä" kuvia Jumalasta ja hänen huolenpidostaan?
- Entä Raamattu, millaisia kuvia Jumalasta Raamattu sisältää? Onko niissä tilaa myös "äidillisille" kuville?

b) Virsiä osin samoin ilmaisin

Helma: 395 Jo ennen syntymääni

460 Syliisi hellään sulje

- Virttä 928 on käytetty paljon katastrofien jälkeisissä tilanteissa tuomaan lohdutusta. Mitkä virret tuovat lohdutusta ja turvaa sinulle?
- Millainen jumalakuva löytämistänne virsistä välittyy, entä ihmiskuva?

3) Jumala on turvamme (v. 923, 925, 928)

928 Nyt pelko pois

b) Symbolien merkitys

Symboli merkitsee vertauskuvaa. Yleisen näkemyksen mukaan symbolit viittaavat siihen näkymättömään tai poissaolevaan, mitä ne kuvaavat. Symboli merkitsee siis kokonaisuutta, jonka toinen osa on muualla. Siksi symboleilla voidaan tavoittaa myös sellaista, mihin sanat eivät riitä. Ne voivat olla aisteillemme merkkejä ja viestejä näkymättömästä todellisuudesta.

Symbolit ovat hengellistä kieltä. Ne kuuluvat liturgian ja uskon olemukseen ja ovat myös keino pitää yllä hengellistä tietoisuutta omassa kokemusmaailmassamme. Symbolit eivät ole yksiselitteisiä, vaan niiden kautta avautuu monia ulottuvuuksia, tulkintoja ja viestejä. Tähän perustuu symbolien voima.

Kirkon historian aikana symboleilla on ollut ainakin seuraavat merkitykset:

- Toimia kristittyjen yhteisenä salaisena merkkikielenä vainojen aikoina (mm. kala = ichtys= *Iēsus Khristos Theū (H)ynos Sōtēr*= *Jeesus Kristus Jumalan Poika Pelastaja*).
- Opettaa Raamatun tapahtumia ja kertoo uskon todellisuudesta niille, jotka eivät osaa lukea.
- Muistuttaa Jumalan kaikkivaltiuudesta luomakunnassa.
- Muistuttaa Jumalan toiminnasta maailmassa. (Lähde: Kanerva–Lindfors, toim: Ovi messuun)

Keskustelu:

- Onko sinulla muistoesineitä tai muita symboleja kotona tai ylläsi? Millaisia? Mitä ne sinulle ilmentävät?
- Millaisia kristillisiä symboleja muistat tai tunnistat?
- Risti on keskeisin kristillinen symboli. Mitä se sinulle edustaa?
- Ristinmerkki – miten sitä käytät, käytetään, missä tilanteissa?
- Onko meillä muita "sanattomia uskontunnustuksia", merkkejä, kuin ristinmerkki?
- Eggehorn liittää merkin Kainin merkkiin, kts. 1. Mooseksen kirja, ja hänen mukaansa Jumala merkitsi Kainin ristinmerkillä.
- Mitkä muistamasi symbolit puhuvat hyvästä?
- Mitä koskettaminen merkitsee, esim. ristinmerkki otsassa.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Tulevaisuuden toivo ja sen merkitys

Menkää yhdessä kirkkotilaan tai tehkää seuraava havainnointitehtävä seuraavan kerran messussa.

- Mitä uskon, toivon ja rakkauden symboleja löydätte kirkkotilasta?

Toiminnallinen toteutus

928 Nyt pelko pois

Suojassa

Tarvikkeet:

lyhyt köysi tai vahva naru

suuri hallaharso tai suuri kangas

Avara, tyhjä tila

Alkuasetelma: osallistujat asettuvat parijonoon, jonka keskelle tuodaan naruun. He tarttuvat toisella kädellä naruun.

1. säkeistö

Kuljetaan ohjaajan johdolla tilassa hitaasti silmät suljettuina pitäen kädellä köydestä tai narusta.

2. säkeistö

Avataan silmät, ohjaaja kerää köyden tai narun pois. Otetaan vieressä olevaa kädestä ja muodostetaan piiri.

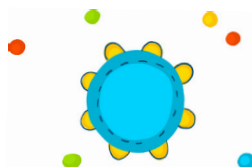
Kuljetaan musiikin tahdissa piirissä myötäpäivään.

3. säkeistö

Osallistujat asettuvat istumaan lattialle mahdollisimman lähelle toisiaan. Ohjaajat asettavat hallaharson tai kankaan heidän päälleen.

4. säkeistö

Ohjaajat nostavat hallaharson tai kankaan ryhmän päiden yläpuolelle ja kuljettavat sitä aaltomaisella liikkeellä ensin eteenpäin ja sitten taaksepäin päiden yläpuolella.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

933 Oi saavu jo Immanuel

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Adventtinvirret liittyvät usein adventtiajan alkuun. Tämä vanha adventin virsi kuuluu kuitenkin adventtiajan loppuun, viimeiseen viikkoon ennen joulua. Se on vanha virsi, jonka lähtökohtana on hetkipalvelusten, vesperin Marian kiitosvirren kertosäkeet, antifonit, ja se kuvailee jouluna syntyvän Jeesuksen tehtävää Vanhasta testamentista haettujen ennustusten käyttäminä kuvina ja vertauksina.

Viritys: Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä.

Kaksi erilaista toteutusta esimerkiksi:

<https://www.youtube.com/watch?v=wE6BzoMt0Ro>

<https://www.youtube.com/watch?v=ywTjUDarSMs>

Työskentely

a) Virren antama vaikutelma, tunnelma

- Vaihtakaa ajatuksia yleisvaikutelmasta
- Mikä on mielestänne melodian merkitys? Tai tempon merkitys?

b) Immanuel – nimen merkitys

- Tunnetteko nimen merkityksen? Raamatullinen perusta löytyy täältä:

Jes. 7:14: Sen tähden Herra antaa itse teille merkin: neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel.

Matt. 1:23: – Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja hänelle annetaan nimeksi Immanuel – se merkitsee: Jumala on meidän kanssamme.

- Mitä arjen elämässä sana ja lupaus sinulle merkitsee?

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

933 Oi saavu jo Immanuel

c) Verratkaa tätä virttä ja sen toista tekstiä virsikirjan liiteosassa (nro 756)

- Miten niiden välittämä sanoma eroaa, entä sävelmän merkitys?
- Miten tämä virsi eroaa muista adventtiajan virsistä?

d) Odotuksen tarkastelu – mitä se on?

- Millaisia asioita sinä odotat elämässä?
- Vaihtakaa ajatuksia odottamisen eri näkökulmista!

Odottaminen, toivon näkökulma kollektiivisena, koko kansan yhteisenä asiana asiana esiintyy Raamatussa:

Ps. 85:6: Kunpa jälleen kääntyisit puoleemme
ja virvoittaisit meidät,
niin kansasi saisi iloita sinusta.

ja se kuuluu myös yksityisin äänenpainoin:

Ps. 130:5–6: Minä odotan sinua, Herra,
odotan sinua koko sielustani
ja panen toivoni sinun sanaasi.
Minä odotan Herraa kuin vartijat aamua,
hartaammin kuin vartijat aamua.

sekä iankaikkisen elämän ja tulevan elämän toivona:

Apost. 24:15: ..ja yhtä lailla kuin nämä tässä minä toivon ja odotan, että Jumala herättää kuolleista
niin hurskaat kuin jumalattomat.

Tämän ja tulevan elämän yhteen liittäväenä odotuksena ja toivona:

Matt. 6:10: Tulkoon sinun valtakuntasi.
Tapahtukoon sinun tahtosi,
myös maan päällä
niin kuin taivaassa.

- Keskustelkaa kohtien eroista ja yhtäläisyyksistä.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

933 Oí saavu jo Immanuel

Síltöjå seurakunnan rukouselämään

a) Adventtiaika on Herran tulemisen odottamisen aikaa.

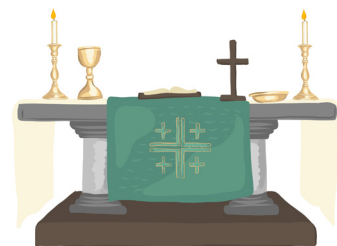
- ☐ Miten edellä mainitut näkökulmat tulevat esiin omassa adventin vietossasi?
- ☐ Miten se näkyy seurakunnassa ja jumalanpalvelusten kulussa?

b) Kirkkovuoden anti hengelliselle elämälle

Jumalanpalveluksessa on tavattomasti kirkkovuoden, koko pelastushistorian sisältöä avaavaa aineistoa.

Tarkkailutehtävä: Mene/menkää messuun.

- ☐ Tarkkaile, miten käsillä oleva kirkkovuoden aikaa näkyy messussa.
- ☐ Mitkä erityiset kohdat pelastushistoriasta tulevat esille liturgiassa, saarnassa, rukouksissa..?

Toiminnallinen toteutus

933 Oí saavu jo Immanuel

Kulkue

Alkuasetelma: muodostetaan parijono, otetaan paria kädestä kiinni
Säkeistön aikana kuljetaan tilassa eteenpäin aloittaen oikealla jalalla.
Kertosäkeessä kädet nostetaan ylös.

Äänimatto

Hyräillään aluksi yhdessä virren melodiasta kahta säettä sen alusta useita kertoja peräkkäin niin, että se tulee tutuksi. Jokainen valitsee paikan eri puolilta tilaa siten, että hyräilee/laulaa kohti seinää, mikäli se on käytännössä mahdollista. Jokainen saa aloittaa hyräilyn haluamallaan hetkellä ja jatkaa haluamallaan tempolla eteenpäin. Vain yhden äänenkin laulaminen on mahdollista. Tämän äänimaton pohjalle voi ohjaaja, joku ryhmän jäsenistä tai kanttori soittaa urkupisteenä d-säveltä. Äänimaton päälle voi ryhmän ohjaaja tai joku ryhmäläisistä tai kanttori laulaa koko virren.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

933 Oi saavu jo Immanuel

Päättöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi

Esimerkiksi saman osaston virsi, tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi

Raamatun teksti

Esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

Virttä 933 käsitellessä: Jesaja 7: 10–14; tai Jeremia 23: 5–6

Virttä 937 käsitellessä: Luuk. 1: 26–38

Virttä 942 käsitellessä: Mark 16: 1–8 tai 1. Piet. 1: 3–4

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.

Avaa mieleemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille.

Aamen.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,

Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,

Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

tai

Saaran ja Abrahamin Jumalan siunaus,

Mariasta syntyneen Jeesuksen Kristuksen siunaus,

Pyhän Hengen siunaus,

Hengen, joka suojelee meitä kuin äiti lastaan,

olkoon meidän kanssamme nyt ja aina.

Loppuvirsi

Kyseisellä kerralla käsittelyssä oleva virsi.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

937 Ole tervehditty täällä

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Meillä ei ole montaakaan Marianpäivään liittyvää virttä. Tämä virsi tuo meille uudenlaisen Maria-virren. Se on kotoisin katolisesta, reformaation ajan jälkeisestä perinteestä ja nostaa esille Marian tehtävän Jeesuksen äitinä, osin myös liittyen Luukkaan evankeliumin kertomukseen Marian ilmestyksestä.

Kirkon Sakasti-kotisivulla on seuraavassa osoitteessa hieman laajempi virren esittely.

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/485DF31FD0B2710AC2257E05004ED1D5/\\$FILE/virsipaketti_6.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/485DF31FD0B2710AC2257E05004ED1D5/$FILE/virsipaketti_6.pdf)

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä.

- Mitä ajatuksia virsi herättää?

Työskentely

a) Millaista kuvaa Mariasta välittävät muut virtemme kuin Marianpäivän virret, joissa Maria, Jeesuksen äiti mainitaan? Valitkaa joitakin. Miltä ajalta ne ovat? Onko virsien välittämä kuva Mariasta muuttunut vuosisatojen aikana? Esimerkkejä tällaista virsistä:

20 Kaikki kansat riemuitkaa

22 Sinua, Jeesus, kiitämme

23 On ruusu lisain juuren

48 Tänään jälleen Herran kansan

51 Kaikki ilon lähteet puhkeavat

52 Maria, Herran äiti

53 Nuori neitsyt Maria

138 Herra valtaistuimeltaan

744 On jouluyö ensimmäinen

934 Profeetat aikanaan

- Pohtikaa, millainen kuva Mariasta ja elämästään, tehtävästään ja merkityksestä näiden virsien kautta välittyy. Onko näissä jotain sellaista, jota ette aikaisemmin ole tulleet ajatelleeksi?

b) Joosef jää usein kokonaan paitsioon! Miksi?

- Pohtikaa, millainen olisi Joosefista kertova virsi.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

937 Ole tervehditty täällä

c) Maria-laulut; kuunneltavissa, Maria, Herran äiti, (virsi 52)

<https://www.youtube.com/watch?v=3QvJJPgNoqg>

<https://www.youtube.com/watch?v=E4ygAe9A870>

- Miten sovitusten tyyli vaikuttaa kokemukseen?

d) Suomalainen kansanrunous tuntee Marian:

Maaria, emonen (Kanteletar)

Neitsyt Maaria emonen
pyhä äiti armollinen
sirottele kesän kukat
hiuksille hopeisille
jäsenille väsyneille.
Laula uupunut unehen
luopunut lepoon aseta
nosta pois sumuinen verho
anna ilman sininen kangas
malmikellon kumahdella
tuskan tuulehen hajota.

- Millaista Maria-kuvaa erilaiset tuntemanne perinteet edustavat? (Esimerkiksi suomalaisilta taiteilijoilta Kotkan kirkon alttaritaulu (Pekka Halonen) ja Vaasan kirkon alttaritaulu (Albert Edelfelt).
- Mitä Maria sinulle edustaa tai merkitsee?

e) Luther ja luterilaiset tunnustuskirjamme kuvaavat Marian Jumalansynnyttäjänä, Ikuisena neitsyenä ja uskovien esikuvana. Mariaa on varhaiskirkon ajoista lähtien kunnioitettu nimillä Herran äiti ja Jumalan äiti sekä Taivaan kuningatar. Tunnetuin Marialle omistettu rukous Ave Maria eli Terve, Maria pohjautuu Luukkaan evankeliumin jakeeseen (Luuk. 1:28). Rukous on hyvin yleinen mm. katolisessa kirkossa ja hieman eri sanamuodossa ortodoksisessa kirkossa: Terve Maria, armoitettu, Herra sinun kanssasi. Siunattu sinä naisten joukossa ja siunattu kohtusi hedelmä. Pyhä Maria, Jumalan äiti, rukoile meidän syntisten puolesta nyt ja kuolemamme hetkellä. Aamen.

Aikaisemmin puhuttiin etenkin protestanttisten kirkkojen parissa Marian tai pyhimysten palvonnasta. Kuitenkin Mariaa tai pyhiä ei katolisen kirkon mukaan palvota, vaan kunnioitetaan. Palvonnan kohteena on yksin Jumala.

- Millä tavalla me luterilaiset voimme osoittaa kunnioitusta Mariaa kohtaan? Kertovatko virtemme jotain siitä?

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

937 Ole tervehditty täällä

f) Monet virtemme ovat syntyneet eri kirkkokuntien keskuudessa.

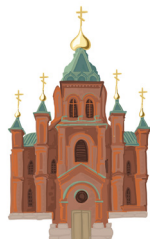
Reformaation jälkeisestä katolisesta perinteestä tai katoliseen kirkkoon kuuluneiden virsirunoilijoiden virsiä Virsikirjassamme ovat mm.

14 Syvässä yössä viesti kiirii
61 Ken tahtoo käydä Herran askelissa
239 Loi Herra kuvaksensa
455 Oi, kiitos Luojan, Jumalan (Franciscus Assisilaisen aurinkolaulu ajalta ennen reformaatiota)
815 Herra, en ole sen arvoinen
901 Luoja, Isä, sinulle (Te Deum -hymni)
933 Oi saavu, jo Immanuel
943 Sylin täydeltä kukkia kannat

sekä joululaulu "Jouluyö, juhlayö"

Ortodoksisen kirkon laulu(hymni)perinteestä:

90 Kristus nousi kuolleista
94 Nyt kansat kaikki laulakamme
228 Vaiti kaikki palvokaamme

Alkuaan anglikaanisia virsiä virsikirjassamme on mm:

134 Pyhä, pyhä, pyhä
142 Oi Jeesus, kiitos nimellesi sun
164 On Kristus kirkon Herra
339 Halleluja, kiitos Herran
555 Oi Herra, luoksein
829 Oi Herra, ei voi tavoittaa
932 Oi ihmeellistä armoa
941 Vehnänjyvä nukkuu

Reformoitujen kirkkojen parissa syntyneitä virsiä virsikirjassamme:

194 Jumala on läsnä
213 Taas kutsut meidät temppelistä arkeen
268 Hädässä huudan Herraa
807 Nimessä Herran pyydämme
951 Herramme luo, käykäämme
965 Vien suuren viestin

Metodistikirkon parissa syntyneitä virsiä:

447 Kristus, valo maailman
934 Profeetat aikanaan
949 Kirkko olkoon niin kuin puu

Keskustelu:

- Onko merkitystä sillä, minkä kirkkokunnan piirissä virsi on syntynyt tai sillä, mihin kirkkoon virren kirjoittaja on kuulunut?
- Tuovatko esimerkiksi yllä mainitut virret esiin jotain sellaista, joka on erilaista kuin oman kirkkomme tunnustus tai sen korostukset?

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

937 Ole tervehditty täällä

Siltoja seurakunnan rukouselämään

a) Virsikirjan ekumeenisuus – Pekka Kivekäs on kirjoittanut Ruotsin kirkon Virsikirjan opintomateriaaliin seuraavasti:

“Mitä virsikirjan ja virsien ekumeenisuus oikeastaan on? Monet nykyään eri kirkkokuntien yhteisessä käytössä olevista virsistä ovat syntyneet jonkin tietyn uskontulkinnan piirissä, edustaneet sen tulkinnan mukaista ”oikeaa oppia”, oikeaa käsitystä kristinuskon tärkeimmistä asioista. Monet pietistiset tai ns. vapaat suunnat ovat luoneet kokonaisia laulukirjoja edustamaan omaa uskontulkintaansa, siitä esimerkkeinä ovat mm. eri herätysliikkeiden laulukirjat. Omalla laulukirjallaan liikkeet ovat halunneet ilmaista myös protestin virallisen kirkon virsikirjaa ja sen ”hengetöntä” uskontulkintaa vastaan tai ainakin kirkon sisällä korostaa tiettyjä, mielestään tärkeitä seikkoja.

Toisista kristityistä erottautumisen puolesta on siten myös lauluissa otettu kantaa, omaa oppia ylistetty, toisia tulkintoja morkattu – mutta mitä tekevät nämä erottautumislaulut ja -virret? Ne eivät pysykään liikkeidensä hallinnassa, vaan kevyesti ylittävät herätysliikkeiden ja ahtaiden suuntien rajat, muuttuvat lopulta virallisen kirkon virsiksi ja monet niistä vastoin kaikkia erottautumispyrkimyksiä luovatkin kristittyjen välistä yhteyttä ehkä enemmän kuin kirkkojen viralliset pyrkimykset ekumeniaan. Onhan ekumenian tavoitteena hajallaan elävän kristikunnan saattaminen keskinäiseen yhteyteen. Kristittyjen yhteys on sekä uskon että elämän yhteyttä.”

- Voisivatko yhteisesti tunnetut virret vahvistaa ja avata kristikunnan yhteyttä?

b) Tutustukaa Marianpäivien jumalanpalvelusaineistoon sakasti.evl.fi -palvelusta:

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content3A8A30>

Toiminnallinen toteutus

937 Ole tervehditty täällä

Keskiaikainen tanssi

Tarvikkeet: kehärumpu

Rytmi: 2/2 kaksi lyöntiä tahdissa, $\frac{3}{4}$ -tahdeissa kaksi lyöntiä tahdin ensimmäiselle ja kolmannelle tahtiosalle.

Alkuasetelma: Muodostetaan paripiiri siten, että parit seisovat piirin kehällä kasvoistusten.

Säkeistö:

Tahdit 1 – 4: Taputetaan kahdeksan kertaa oman parin kanssa käsiä yhteen.

Kerrattaessa *tahdit* 5 – 8: Käännetään selkä omaan pariin ja taputetaan kahdeksan kertaa uuden parin kanssa käsiä yhteen.

Kertosäe:

Tahdit 9 – 12: Parin kanssa kasvoistusten siten, että toinen on sisäpiirissä ja toinen ulkopiirissä, kädet käsissä ojennettuna. Neljä laukka-askelta myötäpäivään.

Tahdit 13 – 18: Suunnan vaihto. 6 x askel vastapäivään ja toisen jalan hidas veto viereen.

Säkeistön liikkeitä voidaan muokata esimerkiksi siten, että toisessa säkeistössä pidetään parin käsistä kiinni ja heilutetaan niitä kohti piirin keskustaa ja sitten kohti ulkokehää.

Toistetaan toisen parin kanssa. Kolmannessa säkeistössä parin kanssa pidetään käsiä yhdessä ja nostetaan kädet ylös ja lasketaan ne alas. Toistetaan toisen parin kanssa.

Kertosäe toteutetaan aina samalla tavalla.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

942 Aurinko tanssii, halleluja

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Tämä virsi on afrikkalainen, tansanialaisen tekstin pohjalta kirjoitettu riemukas pääsiäisvirsi. Se käy myös muulloin kuin pääsiäisaikana laulettavaksi. Sävelmä on tanssillinen, vuorolauluksi soveltuva, jossa esilaulaja ja koko seurakunta vuorottelevat.

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä.

- Millainen tunnelma virrestä välittyi?

Monin paikoin tunnetaan perinne, jonka mukaan pääsiäisaamuna aurinko "tanssii" ylösnoustessaan, ja että sitä on herätty katselemaan.

- Onko teillä muistoja tällaisista kokemuksista, kertokaa niitä tai muista pääsiäisaamuun liittyvistä perinteistä?

Työskentely

a) Muita virsikirjan ja lisävihkon afrikkalaisia sävelmiä ja tekstejä löytyy seuraavasti:

501 (Kuule, Isä taivaan), 603 (Isä, Jumala), 909, (Ole kiitetty, Herra Jeesus) 920 (Nyt tapahtukoon tahtosi), 907 (Onko suurempaa ihmettä), 965 (Vien suuren viestin nyt maailmalle)

- Onko niissä yhteistä tai eroa?
- Voidaanko puhua esimerkiksi sävelmien puolesta "afrikkalaisista virsistä" tai "afrikkalaisesta virsityylistä".
- Voimmeko samalla tavalla puhua "eurooppalaisesta" virsityylistä tai eurooppalaisista virsistä? Pohtikaa erilaisia tulokulmia.

4) Odotuksesta täyttymykseen (virret 933, 937, 942)

942 Aurinko tanssii, halleluja

b) Kaikulaulu

- Voisiko tätä virttä 942 laulaa myös kaikulaulun omaisesti? Kokeilkaa!
- Onko teillä kokemuksia siitä, että virttä lauletaan kaikulaulun tapaan? Millaisia?
- Virsi 61 (Ken tahtoo käydä) on eräässä mielessä kaikulaulun tapainen. Siitä miten sitä voidaan laulaa kaikulaulun/ vuorolauluna, on ohje virsikirjassa.

c) Kertosäkeisessä virressä jokainen säkeistö päättyy kertosäkeeseen. Se antaa mahdollisuuden vuorotteluun siten, että kuoro tai esilaulaja laula säkeistöä, ja seurakunta yhtyy kertosäkeeseen. Monet ns. suurten herätysten ajan hengelliset laulut ovat tämän tyyppisiä.

- Mitä sellaisia tunnette?
- Tutkikaa, onko virsikirjamme virsissä sellaisia, jotka voisivat toimia kertosäkeisinä virsinä, vaikka niitä ei ole kirjoitettu tai tarkoitettu kertosäkeisiksi? (Esimerkiksi virret 4 (Iloitse morsian), 6 (Käy, kansa, Herraasi vastaan), 104 (Pilvimuurista valo välähtää), 106 (Terve, päivä Kristuksen.) 455 (Luodut, te Herra kiittäkää.))
- Miettikää, miten vuorottelun näissä tai joissakin muissa löytämissänne virsissä voi toteuttaa.
- Löydätkö lisävihkosta muitakin kertosäkeisiä tai vuorolauluksi sopivia virsiä? Esim: 909 (Ole kiitetty), 943 (Sylin täydeltä kukkia kannat, 950 (Laulu kaikuu kirkkotiellä) 953 (Herramme luo).

d) Virren 942 alkutekstistä on olemassa toinen, lähempänä alkutekstiä oleva käännös "Jeesus on noussut, halleluja" Matkalauluja-kokoelmassa. Jos kirja on käytettävissä, verratkaa näitä tekstejä toisiinsa.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

"Elämäni ainoa Afrikan matka vuosia sitten alkoi osallistumisella erään kylän jumalanpalvelukseen. En muista jumalanpalveluksesta enää kaikkea, kuitenkin sen, että miehet ja naiset istuivat eri puolilla keskikäytävää ja että saarna oli pitkä ja opetuksellinen. Seurakuntalaisista monilla oli oma Raamattu mukana ja he seurasivat siitä saarnaajan puhetta. Mutta heillä oli mukana muutakin: erilaisia soittimia: rumpuja, kapuloita, helistimiä. Kun laulu alkoi, spontaanisti, siltä minusta tuntui, joku vain aloitti ja muut liittyivät mukaan laulaen ja soittaen. Ja kuinka he lauloivatkaan: äänissä, voimakkaasti, syvästi, koskettavasti. Sitä en unohda ikinä."

- Mitä kokemuksia teillä on monikulttuurisista jumalanpalveluksista?
- Kuinka jumalanpalveluksemme voisivat olla vieraanvaraisia?
- Miten oma jumalanpalveluksemme voisi rikastua esim. afrikkalaisesta jumalanpalveluksesta?

Toiminnallinen toteutus

942 Aurinko tanssii, halleluja

Kaikulaulu

Laulakaa tätä virttä kaikulauluna siten, että esilaulaja laulaa neljä tahtia kuin malliksi muiden kuunnellessa. Sitten on kaikkien vuoro laulaa esilaulajan laulama säe. Tällä tavalla säe kerrallaan lauletaan koko laulu alusta loppuun.

Aurinkotanssi

Tarvikkeet: Värikkäitä huiveja

Alkuasetelma: Muodostetaan piiri, kasvot piirin keskusta.

Tahdit 1 – 4: Kaksi vetoaskelta myötäpäivään. Heilutetaan huivia oikeassa kädessä pään yläpuolella oikealta vasemmalle.

Tahdit 5 – 8: Toistetaan edellinen.

Tahdit 9 – 12: Kaksi vetoaskelta vastapäivään. Heilutetaan huivia oikeassa kädessä pään yläpuolella oikealta vasemmalle.

Tahdit 13 – 16: Toistetaan edellinen.

Tahdit 17 – 20: Kuljetaan neljällä askeleella piirin keskusta päin samalla nostetaan huivikäsi suoraksi pään yläpuolelle.

Tahdit 21 – 24: Otetaan neljä askelta taakse piirin kehää päin ja lasketaan samalla huivikäsi alas.

Tahdit 25 – 28: Kaksi vetoaskelta myötäpäivään. Heilutetaan huivia oikeassa kädessä pään yläpuolella oikealta vasemmalle.

Tahdit 29 – 32: Toistetaan edellinen.

Toiminnallinen toteutus

942 Aurinko tanssii, halleluja

Kulttuurit kohtaavat – afrikkalainen kehruuvalssi

Alkuasetelma: muodostetaan paripiiri, käsi parin kädessä.

Tahdit 1 – 4: jalan heilautukset x2 (ulkopiiriläinen ensin oikealla jalalla, sisäpiirissä oleva vasemmalla)

Irrotetaan ote parin kädestä ja pyörähdetään samalla ympäri yksi kierros ympäri.

Tahdit 5 – 8: toistetaan edellinen.

Tahdit 9 – 12: tanssiotteessa jalan veto x2 (eteen) ja jalan veto x2 (taakse)

Tahdit 13 – 16: neljällä valssilla ympäri

Tahdit 17 – 20: jalan heilautukset x2 (ulkopiiriläinen ensin oikealla jalalla, sisäpiirissä oleva vasemmalla). Irrotetaan ote parin kädestä ja pyörähdetään samalla yksi kierros ympäri.

Tahdit 21 – 24: toistetaan edellinen.

Tahdit 25 – 28: tanssiotteessa jalan veto x2 (eteen) ja jalan veto x2 (taakse)

Tahdit 29 – 32: neljällä valssilla ympäri

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

954 Lahjoillasi meitä siunnaat (Lahjalaulu)

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virren kirjoittaja Jaakko Löytty on sanonut, että tätä virttä voisi käyttää esirukouslauluna tai kolehtivirtenä. Se tuo eteemme koko maailman tilanteen, sen että meillä on mitä jakaa sinne, missä kaikki asiat eivät ole yhtä hyvin kuin meillä. Virressä on esillä yhteiskunnallinen vastuu ja sen kantaminen.

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä.

- Missä tilanteessa voisitte käyttää virttä?
- Miten se mielestänne sopisi kolehdin tai esirukouksen yhteyteen?
- Onko meillä muita virsiä, jotka nostavat tämän virren tapaan esille yhteiskunnallisen vastuun ja eriarvoisuuden yhteiskunnassamme?
- Onko virsien tapa käsitellä yhteiskunnallista eriarvoisuutta muuttunut eri vuosisatoina?

Työskentely

a) Jakautukaa tarvittaessa pienempiin ryhmiin. Tutkikaa seuraavia virsiä valikoiden:

426 Menkää maitten ääriin asti

- Millainen suhtautuminen lähetystyöhön virressä on, mikä sen mukaan on lähetystyön tehtävä?

431 Ken ompi lähimmäiseni

435 Sä käskit, Herra, valona

437 Ihmiskunnan taakkaa kantaa

441 Tänään tässä maailmassa

- Millainen asenne ja sanoma virsissä on?
- Miten koit (kunkin) virren haasteen/ kutsun?

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

954 Lahjoillasi meitä siunnaat (Lahjalaulu)

b) Siunaus -sana – millaisia mielikuvia se tuo?

- Voiko sanaa käyttää arkikielessä? Vrt. siunailla, mitä merkityksiä avautuu?
- Onko mielestänne sopivaa, että sanaa siunaaminen käytetään muissakin yhteyksissä kuin kirkossa, esim: "Hallitus siunasi rakentamispäätöksen"?
- Mitä siunaus sinusta sisältää, konkreettisesti?
- Oletko siunannut vauvaa kastejuhlassa tai rippikoululaista konfirmaatiossa?
- Miltä siunauksen vastaanottaminen tuntuu, että sen antaminen?
- Siunaus: lat. puhua hyvää, hepr. ottaa syliin

c) Hyvä ympärillämme

- Onko meillä silmiä nähdä hyvään ympärillämme, omassa elämässämme?
- Onko suhtautuminen aineelliseen hyvinvointiin mielestäsi muuttunut sukupolvien kuluessa?
- Mitä virren sisältämä ajatus Jumalan huolenpidosta merkitsee sinulle omassa elämäntilanteessasi?
- Salattu siunaus? Mitä se voisi olla?

d) Raamatun kertomukset: siunaus Raamatussa

- Mitä siunauskertomuksia tai siunauksia muistatte Raamatusta?
- Mikä niissä nousee erityisesti esille?
- Voitte tutustua myös seuraaviin kohtiin.
- Pohtikaa niiden kontekstia ja mahdollisia erityiskorostuksia.

1 Moos. 12:2: Minä teen sinusta suuren kansan ja siunaan sinua, ja sinun nimesi on oleva suuri ja siinä on oleva siunaus.

Sananl. 10:6: Hurskaalla on päänsä päällä siunaus, jumalattoman suussa piilee väkivalta.

Jes. 48:18: Kunpa kuulisit minun käskyjäni! Silloin sinun onnesi olisi runsas kuin virta, sinulle tuleva siunaus loputon kuin meren aallot,

Ps. 67:1–7: Jumala olkoon meille armollinen ja siunatkoon meitä, hän kirkastakoon meille kasvonsa. Silloin koko maa oppii tuntemaan sinun tiesi, Jumala, ja kaikki kansat saavat tietää, että sinä autat. Ylistäkööt kansat sinua, Jumala, ylistäkööt sinua kaikki kansat. Kansat iloitkoot ja riemuitkoot, sillä sinä jaat niille oikeutta, sinä johdatat kansakuntia maan päällä. Ylistäkööt kansat sinua, Jumala, ylistäkööt sinua kaikki kansat. Maa on antanut satonsa. Jumala, meidän Jumalamme, siunatkoon meitä yhä. Siunatkoon Jumala meitä, ja palvelkoot häntä kaikki maan ääret.

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

954 Lahjoillasi meitä siunnaat (Lahjalaulu)

4 Moos. 6:24–26: – Herra siunatkoon sinua ja varjelkoon sinua,
Herra kirkastakoon sinulle kasvonsa
ja olkoon sinulle armollinen.
Herra kääntäköön kasvonsa sinun puoleesi
ja antakoon sinulle rauhan.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Tarkkailutehtävä:

Seuraavan kerran messussa kiinnitä huomiota

- Missä kaikissa yhteyksissä siunaus on läsnä messussa?
- Miten pappi siunaa, mitä eleitä hän käyttää jumalanpalveluksessa jakaessaan siunauksen?
- Jakaako, välittääkö pappi siunauksen vai pyytääkö hän sitä Jumalta; että Jumala antaisi siunauksensa seurakunnalle?
- Miten siunaus otetaan vastaan jumalanpalveluksessa tai kirkollisissa toimituksissa? (ristinmerkin tekeminen, avoimet, ylöspäin kohotetut kädet...)
- Entä muuten, muissa tilanteissa tai vapaammat siunaamiseen liittyvät eleet? Mitä niitä on?
- Millaisia eleitä me käytämme siunatessa? Miten me ilmaisemme siunausta kehollamme?
- Miettikää, miten siunaaminen tapahtuu kirkollisissa toimituksissa: kaste, konfirmaatio, avioliittoon vihkiminen, hautaus. Mitä siunaaminen näissä tilanteissa voi mielestänne erityisesti tarkoittaa tai miten siunaus/siunaaminen eroaa näissä tilanteissa?
- Yhteinen siunaus, siunauksen välittäminen? Kuinka voisi välittää siunausta, hyvän toivottamista, omassa arkielämässä?

Herran siunaus jumalanpalveluksissa

Ns. Aaronin siunaus luetaan Kirkkokäsikirjan mukaan “Herra siunatkoon teitä”, kun se Raamatussa on “Herra siunatkoon sinua”. Monet kaipaavat tätä “sinua” muotoa jumalanpalveluksiin, koska se olisi siten henkilökohtaisempi. Syy siihen, että se on “sinua” Raamatussa on se, että ennen siunausta oleva jae kertoo: “Kun siunaatte Israelin, lausukaa sille näin”. Israelin kansa oli siis yksi, jolle siunaus pyydettiin. Kirkkoon kokoontunut seurakunta ei kuitenkaan ole koko Jumalan kansa vaan osa sitä. Siksi siunausta ei lueta yksilölle, vaan jokaiselle sen jäsenelle osana seurakuntaa.

Toiminnallinen toteutus

954 Lahjoillasi meitä siunnaat (Lahjalaulu)

Lahjalaulu

Alkuasetelma: muodostetaan piiri.

1.säkeistö

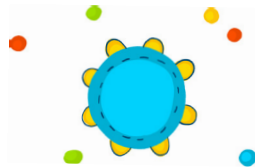
Tahdit 1 – 2: yksi ryhmäläisistä asettuu piirin keskelle polvilleen. Muut ryhmäläiset ottavat kuusi lyhyttä askelta piirin keskustaan ja ojentavat samalla molemmat kädet siunauseleenä polvistuneen ryhmäläisen yläpuolelle.

Tahdit 3 – 4: kuudella askeleella palataan piirin kehälle ja samalla lasketaan kädet alas. Piirin keskellä ollut nousee ja kulkee muiden kanssa piirin kehälle.

Tahdit 5 – 6: ristitään kädet rukouksen merkiksi.

Tahdit 7 – 8: kosketetaan avoimella oikealla kädellä rintakehää ja ojennetaan sitten molemmat kädet piirin keskustaan päin kuin antaen lahjaa toiselle.

Miettikää pareittain, miten jatkaisitte laulun eri säkeistöjen alkuosan kuvaamista liikkeillä. Säkeistön loppu voi aina pysyä samana.

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

954 Lahjoillasi meitä siunnaat
(Lahjalaulu)

Päätöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi

Esimerkiksi saman osaston virsi, tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi

Raamatun teksti

Esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

Virren 954 kohdalla: Mark. 12: 41–44

Virren 957 kohdalla: 1.Kor. 1: 28–31

Virren 961 kohdalla: Luuk. 15: 11–32

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.

Avaa mieleemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille. Aamen.

tai (oman kirkon tai seurakuntakodin puolesta)

Jumala, tee tämän huoneen/kirkkomme ovi niin avoimeksi,
että se ottaa vastaan kaikki, jotka kaipaavat rauhaa ja yhteyttä.

Tee se niin ahtaaksi, että se sulkee ulos
kateuden, ylpeyden ja riidanhalun.

Tee sen kynnyksen niin sileäksi,
ettei siihen kompastu lapsen tai eksyneen jalka,
mutta tee se niin korkeaksi,
että se pakottaa kiusaajan voimat perääntymään.
Jumala, anna huoneesi oven olla portti ikuiseen valtakuntaasi.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,
Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,
Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

Loppuvirsi

Kyseisellä kerralla käsittelyssä oleva virsi.

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

957 Pyhään salaisuuteen

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Tämä filippiiniläinen ehtoollisvirsi on tyyliltään erilainen kuin perinteiset ehtoollisvirtemme. Se nostaa esiin ehtoollisen salaisuus – mysteeri -näkömyksen ja ajatuksen siitä, miten ehtoollinen liittyy meidät Kristukseen. Sekin on salaisuus, vain usko voi nähdä sen.

Viritys

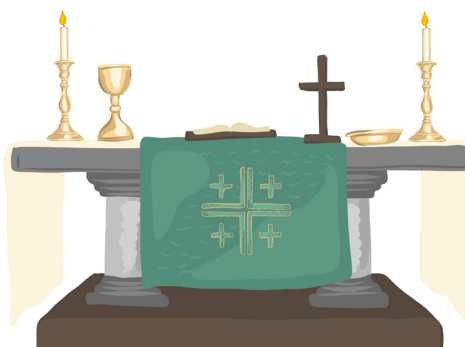
Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä.

- Maistelkaa melodiasa. Miltä sävelmaailma tuntuu?
- Millainen “maisema” siitä piirtyy?
- Onko tässä eroa sinulle muutoin tuttuihin ehtoollisvirsien melodioihin?

Työskentely

a) Miten virsi asettuu ajatukseen ehtoollisen vietosta?

- Voivatko virren teemat avata uusia näköaloja ehtoolliseen ja sen jakamiseen?
- Kuinka tämä virsi tai lisävihkon muut ehtoollisvirret voivat täydentää vanhempien virsien kuvaa tai nostaa esiin uudenlaisia näkökulmia ehtoolliseen?
- Verratkaa tätä virttä tai virttä 959 “Saapua yhteiseen pöytään” suhteessa esimerkiksi ehtoollisvirsiin 224 “Oi Jeesus, leipä elämän” tai 232 “Taas kutsut meidät pöytäsi”.

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

957 Pyhään salaisuuteen

b) Virren sävelmä ei ole alkuaan virsi, vaan tuutulaulu.

- Tuleeko teille mieleen muita lauluja, jotka ovat syntyneet samalla tavalla: Tuttuun, maalliseen sävelmään on kirjoitettu hengelliset sanat, tai että maallisen laulun tekstiä on muutettu siten, että siitä tulee hengellinen laulu? Mitä ajattelette yhdistelmistä?

Näitä ovat esimerkiksi:

Virsi 4 Iloitse morsian – Venus, du und dein Kind (Jakob Regnart, Kurtzweilige teutsche Lieder“, Nürnberg, 1574)

Virsi 63 Oi rakkain Jeesukseni – Mein Gmüt ist mir verwirret, das macht ein Jungfrau zart. (Hans Leo Hasslerin 1601 sävellys, julkaistu hänen kokoelmassaan Lustgarten neuer teutscher Gesäng, Balletti, Gaillardien und Intradien.)

Virsi 560 Maat metsät hiljenninä – Innsbruck, ich muss dich lassen (Heinricj Isaacin teksti ja sävelmä, hän eli noin 1450–1517)

Virsi 950 Laulu kuuluu kirkkotiellä

sekä Kansanlaulumessu, jossa laulut /virret ja liturgiset laulut ovat suomalaisia kansanlauluja.

c) Jean Sibeliuksen Finlandia-hymnin sävelmä on laajalti tunnettu hengellisenä lauluna. Anglosaksisessa maailmassa lauletaan laulua “Be still, my soul: the Lord is on thy side” Finlandia-hymnin sävelmällä. Se on hyvin tunnettu etenkin Amerikassa. Teksti on alkuaan saksalainen “Stille, meine Wille, dein Jesus hilft siegen”, tekijä on Katharina A. von Schlegel ja käännetty englanniksi 1850-luvulla, kääntäjänä Jane L. Borthwick. Toinen teksti, jota lauletaan Finlandian sävelmällä on “This Is My Song, O God of All the Nations”, jonka tekijät ovat Lloyd Stone ja Georgia Elma Harkness. Se on vuosilta 1934 ja 1939, niiden lisäksi Finlandian melodiaan on vuosien mittaan tehty lukuisia muita hengellisiä ja ei-hengellisiä tekstejä.

Myös Islannin kirkon virsikirjassa Finlandian sävelmä esiintyy virsisävelmänä (virret 13 “Þú Guð ert mikill annað allt er smátt”, teksti Sigurjón Guðjónsson ja 304 “Vér treystum því, sem hönd Guðs hefur skrá”, jonka on kirjoittanut Tómas Guðmundsson).

Voisiko meillä virsikirjassa olla virsi, jota lauletaan Finlandia-hymnin sävelmällä? Millainen virsi se voisi olla?

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

957 Pyhään salaisuuteen

d) Kuvatehtävä: Viimeinen ehtoollinen.

- Tutkikaa yhdessä jotakin ehtoollisen viettämistä esittävää taideteosta, esimerkiksi Leonardo da Vincin Viimeinen ehtoollinen -kuvaa (löytyy esimerkiksi googlen avulla).
- Mihin asemoit itsesi? Missä kohdassa kuvaa olet, tai oletko joku kuvan henkilöistä?
- Onko etäisyys ehtoollispöydän ja sinun välillä suuri vai pieni?
- Mitkä tekijät kutsuvat, mitkä etäännyttävät?
- Keneltä kuvassa olevalta haluaisit kysyä jotakin – mitä?
- Jatka kuvaa valitsemallasi tavalla: esimerkiksi, mitä tapahtuu seuraavaksi, mitä on kuvan ulkopuolella jne.

e) Ehtoollisen vieton paikka

- Miten “tilapsykologia” vaikuttaa? Esimerkiksi, missä kohdassa kirkkotilaa ehtoolliseen osallistuminen tuntuu hyvältä ja luontevalta?
- Onko kokemuksessa eroa, jos ehtoollinen jaetaan ns. ehtoolliskulkueena, kuorissa tai eri puolilla kirkkoa, verrattuna perinteiseen tapaan jakaa ehtoollinen alttarikaiteen äärellä, polvistuneena?
- Onko asennolla, jossa ehtoollinen vastaanotetaan, sinulle merkitystä: oletko vaikkapa polvillasi tai seisaallasi, ylöspäin kohottuneena vai alas kumartuneena?
- Mitä uusia näkökohtia ehtoollisen tuominen kirkkosaliin uudelle paikalle voi antaa?
- Voiko se helpottaa harvemmin ehtoolliselle tulijoiden mukaantuloa: ei tarvitse miettiä mitä on päällä, ovatko vaatteet sopivat tai että joku näkee...?
- Miten tila huomioi esimerkiksi lasten kanssa ehtoollispöytään tulemistä tai henkilöä, jonka on vaikeaa liikkua?
- Miten koet musiikin merkityksen ehtoollisen vieton aikana: esimerkiksi virsilaulun, instrumentaalimusiikin, kuoron esittämän laulun tai hiljaisuuden?

e) YouTubelta Caturong na nony, sävelmän lähde

<https://www.youtube.com/watch?v=xy5q4qr8ooo>

- ☐ Verratkaa, miten se on muuttunut kun se on tullut Ruotsin kirkon virsiaineistoon ja sitä kautta meidän virsikirjaamme

<https://www.youtube.com/watch?v=e0bLtdTxU0A>

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

957 Pyhään salaisuuteen

f) Harjoitus, lähteenä Ovi messuun -aineisto:

- Kirjoita tai valitse valmiiksi kirjoitetuista ehdotuksista sana (esimerkiksi lapulla) jonka eniten liität ehtoolliseen: yhteys, kiitos, muistaminen jne. Varaa myös tyhjiä, itse kirjoitettavia lappuja
- Jakakaa yhdessä toista kommentoimatta, miksi valitsitte kunkin sanan.
- Kirjoittakaa laulun säkeistöjen pohjalta omia vastaavia termejä.
- Jakakaa sitten ajatuksia tästä merkityksestä.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Ehtoollisvieraanvaraisuus

Ehtoollisvieraanvaraisuudella tarkoitetaan käytäntöä, jonka mukaan ehtoolliselle oman kirkon jäsenten lisäksi voivat tulla myös muiden kirkkokuntien ehtoollisvieraat, jos he omassa kirkossaan ovat oikeutettuja ehtoolliseen.

Yksi kristikunnan "haavoista" on ehtoollisyhteyden puuttuminen suurten kirkkojen, esimerkiksi ortodoksien, roomalaiskatolisten ja luterilaisten välillä. Anglikaanisella kirkolla ja luterilaisella kirkolla on lupa osallistua toistensa ehtoolliselle ns. Porvoon sopimuksen perusteella. Joissakin tapauksissa em. säännöistä voidaan poiketa, esimerkiksi jos henkilöllä ei ole mahdollisuutta osallistua oman kirkkonsa ehtoolliselle.

Usein lapsia tuodaan alttarille siunattavaksi, vaikka he eivät vielä osallistu itse ehtoolliselle. Sama tulemisen mahdollisuus on toki myös aikuisilla! Kutsu rohkeasti!

Muistathan, että voit aina osallistua toisen kirkkokunnan ehtoolliseen tulemalla siunattavaksi: merkki siitä ehtoollisen jakajalle on: toinen (esim. Suomessa ja pohjoismaissa) tai molemmat kädet (esimerkiksi Britanniassa ja Keski-Euroopassa) ristiin omille olkapäille! Saat silloin papilta ehtoollisen sijasta siunauksen.

- Millaisia ajatuksia tai omakohtaisia kokemuksia sinulla on tähän liittyen?
- Millaisena näet tulevaisuuden?
- Kenen kanssa me koemme yhteyttä ehtoollispöydässä?

Toiminnallinen toteutus

957 Pyhään salaisuuteen

Keinutellen

Alkuasetelma: muodostetaan piiri.

Tahdit 1 – 4: kuljetaan käsi kädessä neljällä keinuvalla askeleella piirin keskusta, samalla taivutetaan kädet kyynärtaipeesta ylös.

Tahdit 5 – 8: otetaan neljä pitkää, keinuvaa askelta taakse piirin kehälle, samalla kädet ojentuvat sivuille edelleen kädet toisten käsissä, jolloin kukin muodostaa ristin

Tahdit 9 – 10: irrotetaan kädet toisten käsistä ja samalla kohotetaan ne yläviistoon

Tahdit 11 – 12: lasketaan kädet omille olkapäille, käsivarret ristikkäin

Tahdit 13 – 16: pyöritään neljällä valssilla vasemman kautta ympäri.

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

961 Laulan, koska herätit minut kuolemasta
(Tuhlaajan paluulaulu)

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsi 961 on kirjoitettu Suomen Pyhäkouluyhdistyksen 100-vuotisjuhlaan. Sen otsikkona on myös ”Tuhlaajapojan paluulaulu”. Kyseessä on aivan kuin ”kuolleista henkiin heränneen” ihmisen virsi, rukousta, kiitosta, mutta se pyrkii ottamaan huomioon myös muut, ei vain minua tai meitä.

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä: <https://www.youtube.com/watch?v=VBf8bBLVKSw>

- Millaisia ajatuksia ja tunteita virsi nostattaa?
- Oletko itse ollut elämässäsi samankaltaisessa tilanteessa, josta virsi puhuu?
- Jakakaa kokemuksia hyvän muutoksen merkityksestä.

Työskentely

a) Inklusiivisuus virsissä. Inklusiivisuudella tarkoitetaan sisällyttämistä, mukaan ottamista, kuulumista joukkoon.

- Miten me laulamme ja ajattelemme? Tuleeko joskus huomaamattakin puhuttua me – he asetelmasta käsin?
- Mitä/keitä me olemme, entä he, ne?

Millaisia ryhmiä on yhteiskunnassa, seurakunnassa...?

- me – muut:
- nuoret
- vanhukset,
- pakolaiset,
- muut kristityt
- seurakunnasta tai kirkosta vieraantuneet
- jatka listaa

5) Osallisuus, yhteys ja vastuu (virret 954, 957, 961)

961 Laulan, koska herätit minut kuolemasta
(Tuhlaajan paluulaulu)

b) Tuhlaajapoika

Jeesuksen vertaus, josta me käytämme nimitystä Tuhlaajapoika, on Luukkaan evankeliumin 15. luvun jakeissa 11 – 32. Lukekaa teksti, joko niin, että joku/jotkut lukevat ääneen tai yhdessä vuorotellen, kaksi jaetta kerrallaan.

- Keskustelkaa sitten, kehen samaistut: kuka olet kertomuksessa?
- Jakakaa vuorotellen kokemukset eri rooleista, väittelemättä, arvostelematta toista.
- Lopuksi voitte jatkaa keskustelua vastaamalla kysymyksiin: Mitä oivalsin omasta roolistani käsin? Mitä opin toisilta?

Merkillepantavaa on se että roolit kulkevat Raamatun kertomuksessa rinnakkain. Kuinka on virressä - miten "roolit" asettuvat toisiinsa nähden? Kenen kannalta virret katsovat tilannetta? Pojan, Isän, isoveljen?

Tuhlaajapoika-teema löytyy myös muualta virsiaarteistosta, esim. virsi 289 Vain sinä tunnet minut, Vapahtaja. Voitte lukea myös kuvauksen virren 269 taustasta <http://notes.evl.fi/Virsikirja.nsf/63fe9e50813fe1d6c2256e570039fa80/00479d8e36edbb97c2256fef0060e71b?OpenDocument> Siionin virsi 112 (aiemmin 67) on "Nyt, tuhlaajapoika, jo nouse ja käy". Voit kuunnella melodian ja löydät sanat täältä: <https://www.h-y.fi/siionit/nyt-tuhlaajapoika-jo-nouse-ja-kay.html>

- Millaiseen hengelliseen etsintään erilaiset melodiat ja sanoitukset samasta teemasta asettuvat?
- Miksi erilaisuutta tarvitaan?
- Mitä eri kielet antavat ymmärrykseemme lisää termistä "tuhlaajapoika"?

Esimerkiksi ruotsin "förlorade son" tai saksa "verlorener Sohn" (kadotettu, menetetty) avaa hiukan eri näkökulman. Englannin prodigal kääntyy tuhlaavainen, ylenpalttinen.

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Miten meidän tulisi ottaa huomioon inklusiivisuus

- rukouksissa tai esirukouksissa ("Me rukoilemme niiden puolesta jotka ovat -sairaita tai onnettomia" – emmekö me, jotka rukoilemme, ole sitä?)
- ehtoollisen vietossa?
- tervehtimisessä?
- kielenkäytössämme, "Kaanaan kieli"?

Toiminnallinen toteutus

961 Laulan, koska herätit minut kuolemasta
(Tuhlaajan paluulaulu)

Virsimaalauk (toteutusmalli mukailtu www.uskonnonopetus.fi/luekuva)

Tarvikkeet:

papereita, vesivärejä ja siveltimiä

Tehtävä:

Luetaan virren sanat ääneen. Jokainen ryhmäläinen valitsee itselleen virren säkeistön, joka puhuttelee tai jota haluaa erityisesti tutkia ja mietiskellä.

Kysymyksiä pohdinnan tai yhteisen keskustelun pohjaksi:

- Mitä värejä, muotoja ja hahmoja nousee mieleesi säkeistöä lukiessasi?
- Millaisia asentoja tai liikettä säkeistössä on? Näytä kehollasi.
- Mitä säkeistössä tapahtuu?
- Millaisia tuoksua/makuja/ääniä säkeistössä voisi olla?
- Mistä kohtaa säkeistöä haluaisit löytää itsesi? Miksi?
- Piirrä tai maalaa kuva säkeistöstä. Sijoita oma hahmosi kuvaan siihen kohtaan, jossa haluaisit olla. Kootaan kuvat seinälle taidenäyttelyksi virren säkeistöjen järjestyksessä. Ei haittaa, vaikka kaikista säkeistöistä ei olisikaan kuvaa tai jos kuvia olisi useampi. Lauletaan virsi kokonaan.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

971 Maan kovessa kulkevi lapsosen tie (Suojelusenkeli)

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Kyseessä on vanha, monien virsikirjaan toivoma ja jo kauan virtenä pidetty rukous tai laulu. Se kuvaa romanttisinkin kuvin Jumalan suojelusta, jonka hän antaa meille enkelin kautta.

Viritys

Laulakaa virsi yhdessä

- Millaisia muistoja, ajatuksia tai tunnelmia virsi nostaa esiin?
- Missä eri yhteyksissä tätä virttä olette laulaneet ja käyttäneet?
- Tuleeko mieleen kuvia tai maalauksia teemasta?
Millaisia ja mihin ympäristöön ne sijoittuvat?
- Mitä muita ajatuksen polkuja virrestä lähtee?
- Mikä siinä on pääsanoma?

Työskentely

a) Enkeli

Virressä puhutaan suojelusenkelistä.

- Millaisia ajatuksia teillä on enkelien olemassaolosta ja merkityksestä?
- Millaisia ilmenemismuotoja ajatus enkeleistä saa toisaalta ennen (historia, taide) tai nykyisin?
- Mihin kohtaan kirkkovuotta tai hengellisen elämän elämistä enkelit asettuvat vahvimmin?
- Mitä sinä ajattelet suojelusenkelistä? Onko kyseessä jotakin uskon salaisuuteen liittyvää?
Voiko ilmaus olla joiltakin osin "kuva" Jumalan huolenpidolle? ("Enkeleitä matkallesi!")

b) Ajatus suojelusenkelistä löytyy Raamatusta. Ps. 91:11: Hän antaa enkeilleen käskyn varjella sinua, missä ikinä kuljet. Ns. uushenkisyyden esittämä kuva enkelistä poikkeaa monin osin Raamatun esittämästä. Samoin kiiltokuvien enkelit, vaikkapa pienet "pulleroenkeli", taidemaalari Rafaelin luomat enkelit, amorit, ovat toisenlaisia kuvia kuin Raamatun sanansaattajat.

- Millä tavoin enkeliusko elää nyky-yhteiskunnassa?

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie (Suojelusenkeli)

c) Enkeleiden kuvat ja nimet

- Tutustukaa halutessanne Kuutti Lavosen Enkelisarjaan tai Ina Collianderin enkelimaalauksiin, tai muistelkaa muita näkemiänne enkelikuvia.

Usein enkelit kuvataan nuorina, kauniina, kuvista on joskus vaikeaa päätellä, ovatko he miehiä tai naisia vai eivätkö kumpaakaan. Monesti mielikuviamme enkeleistä sävyttää feminiinisyys, ehkä äidillisyysskin. Raamattu kuvaa heitä kuitenkin Sotajoukkojen johtajana, taivaalliset sotajoukot ilmestyivät paimenille Betlehemin kedolla. 1. Mooseksen kirjan mukaan paratiisin porttia vartioi enkeli, jolla oli miekka kädessä.

- Raamatussa mainitaan muutama enkeli nimeltä. Mitä nuo nimet (Gabriel, Rafael, Mikael Uriel) merkityksellään kertovat? Mikä enkeleiden nimissä tai kuvissa puhuttelee sinua? Miksi?

Mikael – Raamatussa (Kuka on kuin Jumala)

Gabriel – Raamatussa (Jumala on voimani)

Rafael – Apokryfikirjoissa, mm. Tobitin kirja – (Jumala parantaa)

Uriel – mainitaan Raamatun ulkopuolisissa apokryfikirjoissa – (Jumala on valoni)

Barachiel – Mainitaan juutalaisissa apokryfikirjoissa (Jumalan siunaus)

Sariel – Mainitaan mm Qumranin teksteissä (Jumalan prinssi)

Lucifer – Kristillisen perinteen mukaan Lucifer oli ensimmäinen arkkienkeli, kunnes hänestä tuli liian ylpeä ja vallanhaluinen, mikä johti kapinaan Jumalaa vastaan. Taivaallisen sodan jälkeen Jumala karkotti Luciferin, jolloin Luciferista tuli paholainen, langennut enkeli. (Ilm: 12:7–8)

d) Laulun matka virreksi -kirjassa kerrotaan, että Hellénin alkuperäisestä tekstistä on jätetty pois yksi säkeistö. (Kts. sivu 191). Onko tuossa säkeistössä jotain sellaista, joka puoltaisi, että se olisi virsikirjassakin? Entä uudelleen kirjoitettu, mutta ei mukaan tullut säkeistö? (Sekin löytyy kirjasta s. 191).

- Meillä on usein tapana laulaa virsistä vain osa säkeistöjä, ei koko virttä. Muuttuuko virren sanoma ja luonne jos sieltä valitaan vain osa säkeistöistä, vai olisiko parempi laulaa virret kokonaan?

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie (Suojelusenkeli)

e) Pyri lukemaan, kuulemaan ja tulkitsemaan virttä lapsen silmin ja korvin. Mitä siitä avautuu? Entä isän tai äidin silmin, tai vanhemman ihmisen silmin. Millaisia eroja löydät?

e) Kuvatyöskentely; asetetaan erilaisia enkelikuvia pöydälle.

- Tarkastellaan kuvia yhdessä.
- Kukin ryhmästä voi valita vuorollaan jonkun kuvan jota haluaa kommentoida.
- Pohditaan keskustellen, mitä asioita kuvat välittävät.

f) Vertailutehtävä muihin virsiin: Enkelit esimerkiksi jouluvirsissä, pääsiäisvirsissä, lasten virsissä, jne. Antavatko nämä virret erilaisen kuvan enkelistä kuin Maan korvessa?

Katsokaa muutamaa virttä, jotka valitsette yhdessä

17 Ilon päivä verraton
21 Enkeli taivaan lausui näin
24 Kas, yöllä paimenille
28 Valo syttyi, Jeesus syntyi
81 On taisto tauonnut Golgatalla
85 Nyt ylistämme Jumalaa
86 Maailman ääriin kaikukoon
87 Kiitosta nyt uhratkaamme
88 Lensi maahan enkeli
91 Pääsiäisen kirkas aamu koittaa

96 Kuoleman kahleet murtanut
136 Sinua enkeleistä
294 Ihminen, synnissäänsä kauan maannut
376 Sinua, Jeesus, rakastan
481 Jumala, käsissäsi
551 Sinua, Kristus, kiitämme
565 Nyt melu tyyntyy
745 Pääsiäiseen herätä saan
747 Ympäriällä ihmisten

Siltoja seurakunnan rukouselämään

Etenkin adventin aikana ja jouluna moni seurakunta toteuttaa joulukuvaelman joko sisällä kirkossa tai ulos luontoon vietyinä. Pääsiäisen aikaan on vastaavasti pääsiäisvaelluksia.

- Oletko ollut mukana kuvaelmissa? Missä roolissa?
- Entä seuraamassa esitystä? Mitä se antoi?
- Millä tavoin kuvaelma tukee Raamatun sanomaa ja hengellistä kokemusta?
- Miten enkelit ovat läsnä näissä mainituissa kirkkovuoden tapahtumissa?

Toiminnallinen toteutus

971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie (Suojelusenkeli)

Enkelikävely

Alkuasetelma: Otetaan pari, joista toinen asettuu parinsa selän taakse. Molemmat avaavat kätensä kuin siiviksi. Edessä oleva pitää käsiään kämmenet alaspäin ja takana oleva tarttuu niistä kiinni kämmenet ylöspäin (tanssitermein ”perhosotteella”).

1. säkeistö

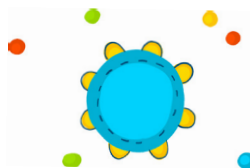
Kuljetaan vapaasti tilassa parin kanssa kädet käsissä. Edellä kulkeva johdattaa matkaa ja takana kulkeva pari on kuin suojelusenkeli.

2. säkeistö

Vaihdetaan osia ja kuljetaan vapaasti tilassa parin kanssa kädet käsissä kuten edellä.

3. säkeistö

Irrotetaan kädet oman parin käsistä ja muodostetaan piiri. Säkeistön ajan kuljetaan piirissä myötäpäivään kädet käsissä.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie
(Suojelusenkelä)

Päätöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi

Esimerkiksi saman osaston virsi, tai vuodenaikaan tai kirkkovuoteen sopiva virsi

Raamatun teksti

Esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti tai

971 Psalmi 91: 11–12

972 Psalmi 139:1–5

979 Psalmi 121 tai Neh. 9: 19–20

Rukous

Jumala, kiitos, että me saamme löytää uusia asioita yhdessä.

Avaa mieleemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille. Aamen.

tai

Suojele meitä, rakas taivaallinen Isä,
ja varjele ruumiimme ja sielumme kaikesta pahasta.

Anna meille armosi,

niin että me tänä yönä saisimme turvallisina
levätä suojeluksessasi.

Ja kun viimeinen iltamme tulee,

anna meidän silloin nukkua sinun rauhaasi,
niin että heräisimme sinun kunniaasi.

Tätä pyydämme poikasi Jeesuksen Kristuksen,
meidän Herramme kautta.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie (Suojelusenkelä)

tai (etenkin virttä 971 käsitellessä, Lutherin Katekismuksen iltarukous)

Kiitän sinua, taivaallinen Isäni,
Jeesuksen Kristuksen, rakkaan Poikasi kautta,
kun olet tänäänkin armollisesti suojellut minua.
Rukoilen sinua:
Anna minulle kaikki syntini anteeksi,
kaikki, mitä olen tehnyt väärin.
Varjele minua tänäkin yönä.
Minä annan itseni,
ruumiini ja sieluni, ja kaiken sinun käsiisi.
Pyhä enkelisi olkoon kanssani,
ettei paha vihollinen saisi mitään valtaa minuun. Aamen.

tai

Jumala, sinun enkelisi
toivat sinulta viestejä profeetoille ja ihmisille, joista Raamattu kertoo.
He kuuluttivat ilosanomaa Jeesuksen syntymästä ja ylösnousemuksesta.
Kiitos ihmisistä, jotka kertovat meille kohtaamistaan enkeleistä.
Kiitos enkelivartiosta, vaikka silmämme eivät näekään sitä.
Jumala, anna minun tunnistaa enkelin ääni, kun hän puhuu minulle. Aamen.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta elämänvoimaa,
Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,
Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

tai

Lähtekäämme Jumalan +
siunauksen saattelimina:
Jumalan, joka luo ja antaa valon,
joka pelastaa ja vapauttaa,
joka uudistaa ja antaa elämää.

Loppuvirsi: kyseisellä kerralla käsitellyssä oleva virsi.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

972 Hiljaisessa siimeksessä

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Tämä virsi on tekstinsä puolesta vanha, barokin aikana kirjoitettu iltavirsi, tai – kuten Anna-Maija Raittila sitä kuvasi – ”valveilla olevan ihmisen yörukous”. Se on täynnä luonnosta haettuja kuvia, jotka avaavat yöllä valveilla olevan kristityn ajatuksia ja luottamusta Jumalaan. Virren sävelmä on oman aikamme sävelmiä. Näin ei ole siis pyritty siihen, että sävelmä ja teksti olisivat suunnilleen samankäisiä.

Virsi on barokin ajalta, ajalta, jolloin mm suuret säveltäjät J.S. Bach tai G. F. Händel elivät. Saman ajan suuria virsirunoilijoita olivat mm. Paul Gerhard (Virsi 25 Nyt seimellesi seisahdan tai 559 (Nyt kaikki päättää työnsä), Georg Neumark (virsi 370 Ah, tiesi usko haltuun Herran), Johann Frank (virsi 303 Jeesus, riemu parhain) sekä Ruotsissa Jesper Svedberg (Virsi 332 Herraa hyvää kiittäkää), Haqvin Spegel (virsi 457 Kiitetty nyt olkohon, 200 Oi kuinka ihana) ja Jakob Arrhenius (virsi 273 Jeesus, parhain ystäväni). Hieman nuorempia alkavan pietismin ajatusten sävyttämiä ruotsalaisia virsiä ovat mm. 361 Koska valaissee kointähtönen (Anders Odell) tai 632 Nyt, ylös sielun, 560 Maat, metsät hiljenneinä (Johan Kahl).

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä: <https://www.youtube.com/watch?v=QZJoXplvzuo>

- Millainen tunnelma virressä on?
- Miltä sanoitus tuntui?
- Kumpaan ”suuntaan” tämä virsi mielestänne liittyy, vähän vanhempaan virsiperinteeseen tai hieman nuorempaan, pietismin ajan virsiin?

Työskentely

a) Taustaa virrelle

Lukekaa ”Laulun matka virreksi” kirjasta (s. 192) virren kirjoittajan elämänvaiheista. Erik Lindschöld (1634–1690) on esimerkki Ruotsin suurvalta-ajan säätykierrossa menestyneestä henkilöstä. Hän oli sepän ja samalla kotikaupunkinsa Skänningen pormestarin poika. Opiskeltuaan Upsalassa hän toimi kuninkaan virkamiehenä. Hän toimi kuningas Kaarle XI:n aviottoman

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

972 Hiljaisessa siimeksessä

pojan opettajana ja hänen seurassaan matkusti mm. Pariisiin, jossa hän tutustui ranskalaiseen kirjalliseen maailmaan. Hänet aateloitiin, hänestä tuli maamarsalkka, aateliston puheenjohtaja valtiopäivillä, oli siis huippupoliitikko. Hän toimi myös diplomaattina ja lopulta Lundin yliopiston kanslerina ja osallistui vuoden 1686 kirkkolain laatimiseen, joka oli Ruotsissa pääkohdin voimassa aina vuoteen 2000 saakka. Hänen kerrotaan harrastaneen mm. ristipistotöitä. Virsi 350 ”Oi Herra, korvas kallista” on hänen kirjoittamansa.

- Kuuluuko tausta tässä virressä?
- Miettikää, miltä tuntuisi jo joku meidän politiikan kärkihahmomme kirjoittaisi virsiä. Mitä teemoja luulette, että sellaiset virret voisivat käsitellä?

b) Raamatusta löytyy kielikuvia ihanasta paikasta, jossa on hyvä olla:

Ps. 23:6: Sinun hyvytesi ja rakkautesi ympäröi minut
kaikkina elämäni päivinä,
ja minä saan asua Herran huoneessa
päivieni loppuun asti.

Ps. 23:1: Herra on minun paimeneni,
ei minulta mitään puutu.

- Mikä on paikka, jossa sinun olisi hyvä olla, jossa olet lähellä Jumalaa?
- Löydätkö arjesta aikoja, joissa voisi levätä rukouksessa, Jumalan läheisyydessä?
- Miten ajatus ”yöllä valvovan rukouksesta” sopii sinun kokemukseesi?

Jeesuksen rukouksen paikkoja olivat Raamatun mukaan puutarha (Joh. 18) ja autio paikka (Matt 14; 13, Mark 1. 35) yksinäinen paikka (Luuk 9: 18). Voisiko syynä olla se, että Jeesus halusi rukoilla yksin, puutarhan puiden suojassa tai kaukana toisista ihmisistä, autiomaassa?

- Tarvitaanko ihmiselämässä yleensä tai uskonelämässä molempia, autiutta ja puutarhoja?
- Raamatussa ovat myös vuoret, katto (Pietari), yksinäinen paikka jne.
- Mitä ulottuvuuksia eri kuvista avautuu?
- Mikä on sinulle hyvä rukouksen paikka?

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

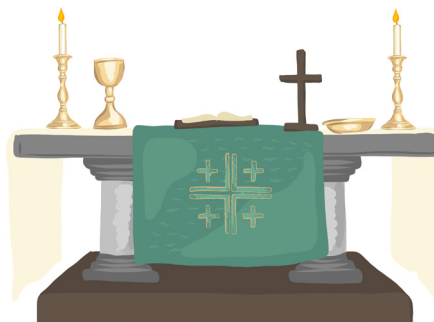
972 Hiljaisessa siimeksessä

c) Tilan merkitys

Miten kirkkotila; esimerkiksi saapumiselle avoin tila, esillä oleva rukouskynttilä ja mahdollisuus kynttilän sytyttämiseen, sivualttari ja esirukouksen jättämisen mahdollisuus tms. voi tarjota tilan hiljentymiselle?

d)) Vertailutehtävä – ekskurssi

- Virren kielikuvat ovat rikkaita. Jos mahdollista, verratkaa niitä J.S Bachin kantaattien aarioihin tai muihin saman ajan virsiin, joista yllä on muutama esimerkki. Onko niissä yhteistä? Miten barokin ajan virsien kielikuville on eri muokkauksissa käynyt. Muutama Bachin kantaattien aarian teksti on hyvin suomennettu kirjassa Pieni kantaattikirja. (Leena Jäppilä. Kansankustannusseura 2011).
- Tähän virteeseen on liitetty uusi sävelmä, sitä varten kirjoitettu sävelmä. Usein virsiin pyritään saamaan sävelmä, joka on samalta ajalta kuin teksti, tai käytetään sitä, niitä sävelmiä, joita sille on tarkoitettu. Herättääkö tämä ajatuksia?
- Jos teillä on käytössä Ruotsin kirkon virsikirja, verratkaa virren sävelmää siellä olevaan sävelmään (504) tai ”Jeesus, parhain ystäväni” (Suomen vk. 273) sävelmään, jolla sitä lienee laulettu alunperin. Sekin on ruotsalainen sävelmä.

Toiminnallinen toteutus

972 Hiljaisessa siimeksessä

Yötunnelmia

Tarvikkeet:

erilaisia rytmisoittimia, huiluja, lintupillejä ja luonnonmateriaaleja jne, joista saadaan aikaan öisiä ääniä, myös oma ääni ja kehorytmit
suuri paperi
vesivärejä ja siveltimiä

Tehtävä 1:

Luetaan virren sanat ääneen. Jokainen ryhmäläinen valitsee itselleen virren säkeistön, joka puhuttelee tai jota haluaa erityisesti tutkia ja mietiskellä.

Kysymyksiä pohdinnan tai yhteisen keskustelun pohjaksi:

- Mitä värejä, muotoja, hahmoja ja ääniä nousee mieleesi säkeistöä lukiessasi?
- Millaisia asentoja tai liikettä säkeistössä on? Näytä kehollasi.
- Mitä säkeistössä tapahtuu?
- Millaisia tuoksua/makuja/ääniä säkeistössä voisi olla?
- Mistä kohtaa säkeistöä haluaisit löytää itsesi? Miksi? Millainen ääni olisit?

Luo omasta säkeistöstäsi äänimaisema erilaisia soittimia ja/tai kehosoittimia käyttäen. Kootaan maisema yhteen säkeistö kerrallaan. Ei haittaa, vaikka kaikista säkeistöistä ei olisikaan soivaa kuvaa, laulu ilman soittimiakin riittää. Lauletaan ja soitetaan virsi vielä kokonaan.

Tehtävä 2.

Maalataan ("heikommalla kädellä") yhteinen maisema virren sanojen ja edeltävän keskustelun pohjalta. Sijoitetaan oma hahmo myös kuvaan. Lauletaan virsi yhdessä kuvaa katsellen.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

979 Tulkoon tie sinua vastaan

Aloitus, tervetuloa ja kuulumiset

Virren esittely

Virsi liittyy kelttiläiseen perinteeseen. Se on perinteinen irlantilainen siunauslaulu, jota voidaan käyttää lähettämislauluna, jumalanpalveluksen päätösvirtenä tai laulaa, kun erotaan ystävistä, kun heitä saatellaan matkalle.

Viritys

Kuunnelkaa/laulakaa virsi yhdessä: <https://www.youtube.com/watch?v=sHXiXVOyFnA>

- Millainen tuntu virrestä välitty?
- Oletko ollut tilanteessa, jossa sinua on lähetetty matkaan laulun sanoin? Milloin?
- Mikä lähettämisen merkitys on sinulle tai lähettäjälle?

Työskentely

a) Vertailutehtävä

Kirjassa mainittuja lähettämislauluja ja päätösvirsiä eri herätysliikkeiden kokoelmissa ovat mm.:

Virsi 212 (myös Siionin virsi) Kiitos, Karitsa kuollut

345 Jo mahtaisimme yötä ja päivääkin kiittää (myös Halullisten sielujen hengelliset laulut sekä Siionin kannel 168)

Siionin virret (254): Viimeisen laulun vielä laulan (heränneet)

Viisikielinen: Toistemme eestä rukoilkaamme (KRS)

Siionin laulut (121): Herran haltuun jääkää, rakkaat (Vanhoillislestadiolaiset)

Siionin kannel (evangeliset) Laulut 167–173, esim. Milloinkaan ei Herran kansa ainiaaksi erkane.

- Verratkaa niitä ja niiden sanomaa.
- Entä meidän virsikirjassamme? Löydätekö sieltä virsiä, jotka aivan erityisesti sopivat jumalanpalveluksen päätösvirreksi tai lähettämislauluksi? Mitä niitä on?

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

979 Tulkoon tie sinua vastaan

b) Jumalanpalveluksen päätös

- Mitä teemoja jumalanpalveluksen päätösvirressä voi olla?
- Entä messun päätösvirressä?
- Onko messun ja (sana)jumalanpalveluksen päätösvirressä eroa?
- Pitäisikö sen olla ennen muuta lähettämisiunauslaulu.
- Milloin tätä virttä (979) voisi käyttää tai olette käyttäneet?

Voitte verrata tätä/ omia ehdotuksianne esimerkiksi (nuoren) seurakunnan käyttämiin lauluihin:

Toistemme eestä rukoilemme

Sinua siunata tahdon

Tahtoisin toivoa sinulle

c) Yhteenvedoa työskentelystä – mielivirsi

- Kun olemme työskennelleet lisävihkon parissa, nouseeko sieltä jokin erityisen merkityksellinen käsitelty virsi? Entä jokin muu virsi, jota ei ole käsitelty ja josta haluaisitte tietää lisää? Vaihdetaan ajatuksia tästä.
- Jokainen saa etsiä virsikirjasta tai lisävihkosta tai niistä virsistä, joita on käsitelty, mielivirtensä. Jos teillä on aikaa, laulakaa yksi säkeistö kunkin mielivirrestä.

d) Eron hetki

- Millaisin sanoin sinä haluat siunata eron hetkellä läheistä ihmistä?
- Mitä haluat hänelle toivottaa?
- Löytyykö se laulun sanoista?
- Mikä on sinulle tärkeää viesti, mitä haluaisit ehkä lisätä?
- Johanneksen evankeliumin luku 14 kertoo tilanteesta, jossa Jeesus kuolemansa lähestyessä on eroamassa oppilaistaan. Lukekaa vuorolukuna teksti, ja poimikaa sieltä kohtia, josta löydätte siunauksen, rohkaisun tai evästyksen elementtejä. Jakakaa ajatuksia havainnoistanne ja löydöistänne.

Toiminnallinen toteutus

979 Tulkoon tie sinua vastaan

Kunnes kohdataan

Alkuasetelma: muodostetaan piiri, kädet käsissä.

Tahdit 1 – 2: otetaan kahdeksan askelta piirissä vastapäivään

Tahdit 3 – 4: vaihdetaan suuntaa ja otetaan kahdeksan askelta piirissä myötäpäivään

Tahdit 5 – 6: irrotetaan kädet samalla, kun käännetään kasvot kohti piirin keskustaa. Nostetaan kädet, kämmenpuoli ylöspäin, hitaasti kohti taivasta.

Tahdit 7 – 8: käännetään kämmenet alaspäin samalla, kun lasketaan kädet hitaasti alas sormia "sadepisaroina" liikuttaen.

Tahdit 9 – 10: otetaan vieressä olevaa käsistä kiinni samalla, kun kuljetaan 10:llä lyhyellä askeleella piirin keskustaan päin

Tahdit 11 – 12: kohotetaan kasvot ja nostetaan kädet kohti taivasta edelleen kädet käsissä.

6) Nyt ja aina (virret 971, 972, 979)

979 Tulkoon tie sinua vastaan

Päätöshartaus

Kynttilä sytytetään

Alkuvirsi

Raamatun teksti

Esimerkiksi edellisen sunnuntain teksti
tai
Psalmi 108: 1–6

Rukous

Jumala, kiitos, että me olemme saaneet löytää uusia asioita yhdessä.
Avaa mieleemme ja tunteemme sille, mitä sinä haluat näyttää meille. Aamen.

Tai

Herra, kiitos ikuisen elämän sanastasi.
Olemme unohtaneet tai ohittaneet paljon siitä, mitä puhut.
Älä kuitenkaan ota sanaasi meitä pois.
Anna Pyhä Henkesi muistuttamaan meitä siitä mitä olet puhunut,
ja johtamaan meidät totuuteen.
Herätä meissä sanasi kaipuu,
auta seurakuntaasi uskollisesti kohtaamaan sinut armosi välineissä
ja pysymään sinussa.
Auta meitä pitämään yhtä kaikkien kanssa,
jotka ylistävät nimeäsi.
Ole kanssamme kaikki päivät maailman loppuun asti.

Siunaus

Kaikkivaltias Jumala antakoon meille uutta
elämänvoimaa,
Jeesus Kristus + kulkekoon kanssamme,
Pyhä Henki avartakoon ajatuksemme.

tai

Lähtekäämme Jumalan +
siunauksen saattelemina:
Jumalan, joka luo ja antaa valon,
joka pelastaa ja vapauttaa,
joka uudistaa ja antaa elämää.

Loppuvirsi

Lauletaan virsi 979 ylläolevan harjoituksen mukaisesti.

Läite 1

Keskustelkaa virsikirjasta

Alla mainittuja kysymyksiä voitte käyttää valikoiden vaikkapa jokaisen virren yhteydessä. Tehtävät sopivat myös hyvin esimerkiksi yksittäisiin tilanteisiin, joissa virsiä voidaan käsitellä.

Lisäksi jokaiseen aineistossa esiteltyyn virteen tarjotaan omia työskentelyehdotuksia. Keskustelkaa hetki niistä kokemuksista, joita ryhmän jäsenillä on virsikirjasta. Millaisia kokemuksia olemme saaneet koulussa, kotona, rippikoulussa, jumalanpalveluksissa, konserteissa tai radiosta? Liittyvätkö muistot ennen muuta virsiin vai liittykö niihin kokemuksia myös muista virsikirjan osista? Mitä virsikirja merkitsee meille? Kun valitsette jonkin virren ryhmässä joko laulettavaksi tai tutkittavaksi, pohtikaa:

- Oliko virren teksti tuttu jo entuudestaan?
- Löytyikö siitä jotain uutta?
- Onko tekstissä tai teksteissä joitakin sanoja tai ajatuksia, jotka merkitsevät meille erityisen paljon?
- Mihin tilanteeseen tämä teksti soveltuu? Mihin hetkeen, millaisiin tunteisiin tai kokemuksiin?
- Onko tekstissä jotain mitä emme ymmärtää tai mitä on vaikeaa ymmärtää?
- Miten ryhmä tulkitsee tekstiä ja mitä ajatuksia se herättää – ja miksi meillä on tämä teksti. Miten meidän kokemuksemme vaikuttavat.
- Auttoiko tämä virren teksti juttelussa Jumalan kanssa?
- Voimmeko käyttää tätä tekstiä joskus toiste?

Läite 1

Keskustelkaa virsikirjasta

Virsiin tutustuminen aistien avulla

Seuraavia menetelmiä voi valiten ja soveltaen käyttää kaikkien virsien käsittelyn yhteydessä:

Virsi ja tuoksu

Sytyttäkää tuoksukynttilä. Joku osallistuja lukee yhden tai useamman virren ja muut kuuntelevat sitä silmät kiinni. Luetaan virret 911, 943, 958. Keskustelkaa siitä, miten tuoksu vaikuttaa tekstiin.

Virsi ja sen sävelmä

Valitkaa yksi virsi ja laulakaa se sille merkityllä sävelmällä.

- Miltä virren teksti tuntui kun lauloimme sen?
- Antaako säestys virteen lisäulottuvuutta, väriä, vai peittykö virren teksti säestyksen alle?
- Sopsisiko tähän virteen jokin toinen musiikin tyyli? Millainen?
- Millaisia kuvia sävelmä tuo mieleen?
- Miten sävelmä vaikutti virren tekstiin?
- Voisiko sävelmään sopia jokin toinen teksti? Mikä siinä tapauksessa?
- Millaisia tunteita teksti nostaa esiin? Mitä tunteita sävelmä välittää?
- Ovatko teksti ja sävelmä tasapainossa keskenään vai onko niiden välillä jännitteitä?
- Voi olla hyvä, että keskustelun aikana on mahdollisuus palata takaisin virren tekstiin ja lukea sitä uudelleen. Samoin voi olla paikallaan kuulla virren sävelmä uudelleen.
- Virsisävelmien tempot, nopeus
- Laulakaa virsiä eri nopeuksilla, eri tempoissa, ja miettikää mitä laulun nopeus vaikuttaa virrestä saatuun kokemukseen. On hyvä, jos muusikko on voinut valmistautua tähän jo etukäteen ja valita kaksi tai kolme virttä.
- Keskustelkaa ryhmässä.
- Mitä laulunopeus vaikuttaa kokemuksiimme. Vaikuttaako se virren tekstiin, entä virren ymmärtämiseen ja tulkintaan?
- Vaikuttaako tila, jossa lauletaan, laulun tempoon (iso kirkko, pieni keskusteluhuone, ulkona luonnossa)?
- Entä entuudestaan tuntematon virsi, Onko siihen helpompaa tutustua ensin hitaammin laulaen ja sen jälkeen nopeammin?
- Miten eri hengelliset perinteet vaikuttavat virren laulamisen nopeuteen? Onko teillä kokemuksia esim. eri herätysliikkeiden parista?

Lüite 2

Mitä on virsi -joitakin erilaisia määritelmii

Virsikirjan lisävihtotyön valmistelua varten kirkolliskokouksen käsikirjavalioikunta määritteli mietinnössään (3/2010, 9.11.2010) virren seuraavaan tapaan:

- [V]irsi on Raamattuun pohjautuva [yhteis]laulu, jossa sisältö, sävel ja runoasu välittävät kirkon uskoa ja ihmisen kokemusta.
- Virsi voidaan määritellä, että se on kollektiivista laulua, joka tapahtuu ennen muuta kirkkotilassa. Omana aikamme on virrellä laajempi käyttö myös kirkkotilan ulkopuolella.
- Nordhymnin (pohjoismainen hymnologien verkosto) julkaisemassa artikkelikokoelmassa virrelle löydettiin kaksi määritelmää. Suppeamman määritelmän mukaan virsi on tekstin ja sävelmän yhdistelmä, joka on virsikirjassa. Laajemman määritelmän mukaan virreksi voidaan kutsua mitä tahansa laulua, jossa on uskonnollinen sisältö.

Wikipedia:

- Virsi on kirkollisessa kielenkäytössä ensisijaisesti yhteislauluksi tarkoitettu runomittainen hengellinen laulu

Pentti Lempiäinen ja Reijo Pajamo:

- Virsi on kolmisäikeinen lanka, joka koostuu melodiasta, runosta sekä Raamatun ilmoituksesta

Seppo Suokunnas:

- Virsi on yhdessä laulettava hengellinen laulu, joka on kirkossa hyväksytty ja otettu yhteiseen käyttöön niin jumalanpalveluselämässä kuin kotikäytössä ja yksityisessä hartaudessa ja sielunhoidossa.

Ole Brinth : tanskalainen kirkkomuusikko ja Tanskan virsikomitean sihteeri on antanut virrelle seuraavanlaisia tuntomerkkejä:

- Virsi on kuva, modernia graafista kieltä, jolla on liittymä perinteeseen.
- Ei ole erityistä virren muotoa tai mallia. Loppusointu on mahdollinen, mutta ei välttämätön. Rivien tai säkeistöjen määrää ei ole ennalta määrätty.
- Tekstinrakenteen tulee jatkuvasti uudistua, niin muodoltaan kuin sisällöltään.
- Kaikkein musiikkiin liittyy assosiaatioita.
- Uudet tekstit ja uusi musiikki on mutkatonta, yksinkertaista, aivan kuten vanhat tekstit ja musiikki. Vaikeuksia syntyy, kun käytetään uutta tekstiä vanhaan sävelmään. Jokaisella virrellä on oma identiteettinsä. On tärkeää ymmärtää, mitä se sietää.
- Virsityössä on tärkeää miettiä, mitä voidaan laulaa ja mitä tulee laulaa.
- Kts myös "Laulun matka virreksi" kirjan lukua "Mikä on virsi" s. 12

Liiite 3

Virsiien käyttö jumalanpalveluksessa

Virren valinta jumalanpalveluksen

Teema ja virret

Ottakaa selvää, mikä on kokontumistanne seuraavan sunnuntain aihe, teema Evankeliumikirjassa.

Mikä sana tulee teille ensimmäisenä mieleen kuullessanne päivän teeman? Kertokaa jotain sanastanne koko ryhmälle. Kirjoittakaa se kaikkien nähtäville. Löytyykö virsikirjasta jokin tai joitain virsiä, jotka liittyvät ryhmän sanoihin?

Virsiien valinta

Lukekaa tulevan sunnuntain lukukappaleet. Pohtikaa kukin itse, mitkä virret voisivat olla sopivia laulettavaksi. Etsikää yhdessä sopivia virsiä ja keskustelkaa, miten sopivia virsiä voisi löytää. Onko virsikirjan osastojaosta apua, kun etsitte sopivia virsiä? Voiko osastojako vaikeuttaa sopivien virsiien löytämistä?

Voisiko jokin tai jotkin ryhmänne tutkimista virsistä sopia tulevan sunnuntain jumalanpalvelukseen?

